TIDNINGEN

DJURSKYDDET

MEDLEMSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 1/2016 • ÅRGÅNG 126

IDEELLA KRAFTER RÄDDAR KATTLIV
Vi besöker Djurskyddet Kattfotens katthem i Halmstad. SID 28

+

HUNDARNA KAN INTE ANDAS
Veterinärer vill bryta den onda trenden av extremavel bland sällskapsdjur. SID 30

TEMA **HÄSTAR PÅ LÖSDRIFT**

Hästar ute året runt

Många hästägare ser fördelar med lösdrift, men omställningen av svenska stall går långsamt. Vad beror det på? SID 10

8
tips på hur du aktiverar din häst

NYHET

GREEN FAMILJEN

Nu lanserar vi fem nya gröna alternativ, så att du kan välja från en ännu mer hållbar meny.

Halloumimål

10 kr rabatt

Ta med denna kupong till Max så får du som medlem i Djurskyddet 10 kr rabatt när du köper ett valfritt mål ur Green-familjen.* Gäller t.o.m 160331. Välkommen och smaklig måltid!

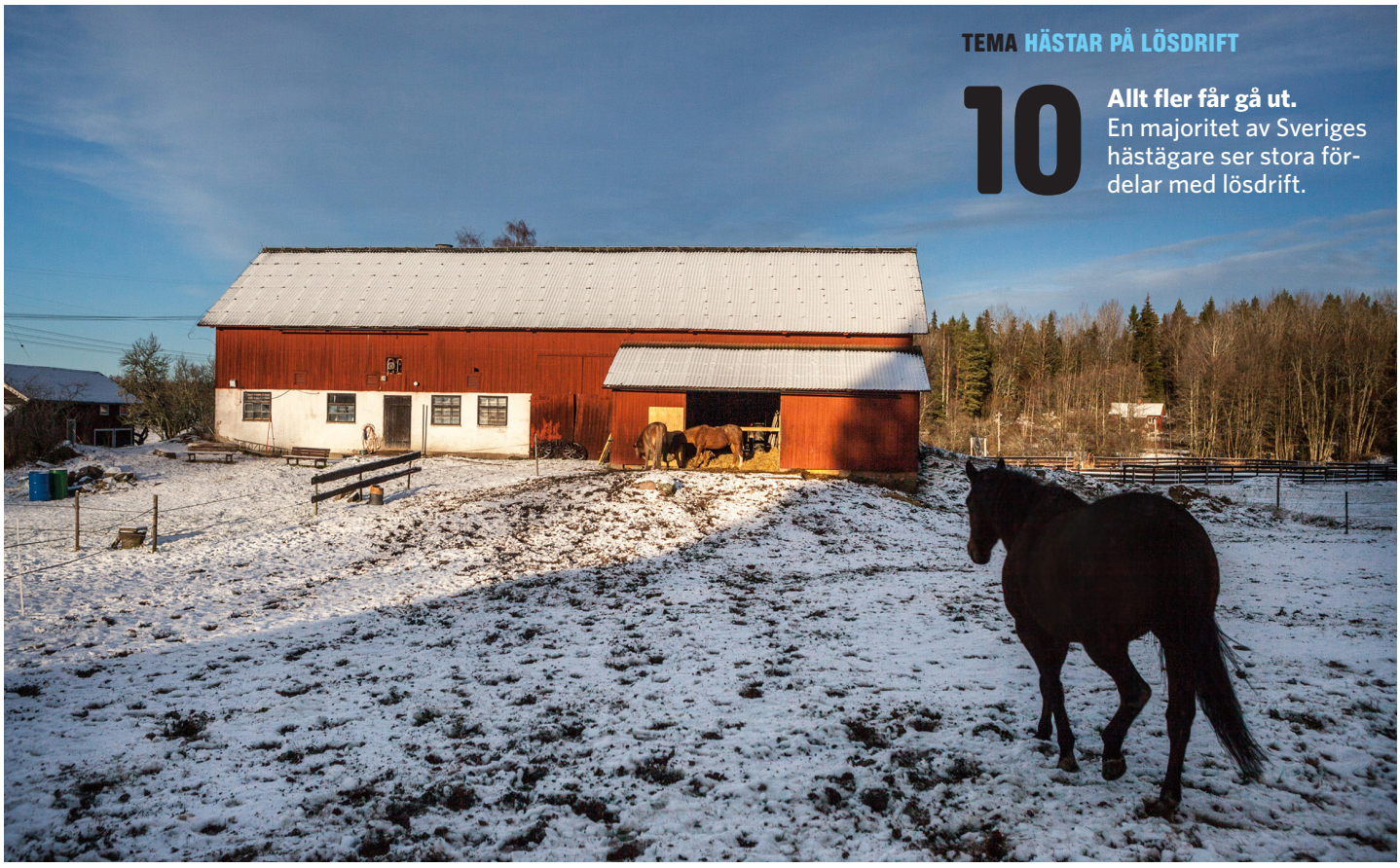
*Gäller ej Max på Arlanda och Landvetter. Gäller ej Green Maxbox och kan ej kombineras med andra erbjudanden.

MAX®

Sveriges godaste hamburgare

INNEHÅLL / 1.2016

Foto: Mia Sahl

TEMA HÄSTAR PÅ LÖSDRIFT

10 **Allt fler får gå ut.** En majoritet av Sveriges hästägare ser stora fördelar med lösdrift.

TIDNINGEN DJURSKYDDET

GÄSTREDAKTÖR
Mia Sahl

ANSVARIG UTGIVARE
Åsa Hagelstedt

LAYOUT
Sara Frick

ANNONSANSVARIG
Carina Carlsson
carina.carlsson@djurskyddet.se

OMSLAGSFOTO
iStockphoto

ISSN
1651-4505

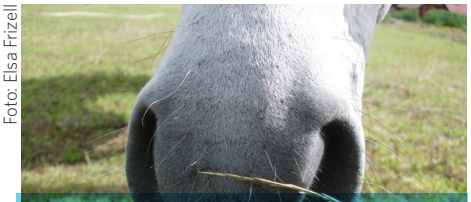
TRYCK
Sörmlands Grafiska

MATERIAL
Redaktionen ansvarar inte för insänt, icke-beställt material

NÄSTA MANUSSTOPP
6 april

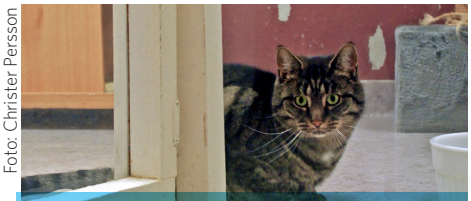
KONTAKT
redaktionen@djurskyddet.se
tidningen.djurskyddet.se

Foto: Elsa Frizell

24 **Aktivera din häst.** Åtta tips på hur du sysselsätter din häst.

Foto: Christer Persson

28 **Djurskyddet Kattfoten** i Halmstad räddar 400 katter per år.

Foto: Privat

30 **Debatt.** Hundar med andningsbesvär är inte gulliga.

32 **Djurkrysset**. Lös korsordet för chansen att vinna fina priser till fåglarna från Vivara.

34 **Frågor & Svar.** Våra experter svarar på frågor om djurens hälsa och beteende.

35 **Gästen**. Ida Kjellin skriver om hur hon som vegetarian tröttnat på köttätares kommentarer.

+ **4** – Ledare, **6** – I korthet, **26** – Vi tipsar, **36** – Medlemsinfo, **38** – Sista ordet, **38** – Nästa nummer

Elsa Frizell
Redaktör 2002-2015
redaktionen@djurskyddet.se

LEDARE

I förändring

Min allra första ledare handlade om de nya inredda burarna för höns. Trivselburen kallade den svenska fabrikanten den och förvisso var den bättre än den gamla buren, men jag ställde mig då frågande till att hönan förväntades känna trivsel, instängd i en bur. Året var 2002 och då satt de flesta europeiska hönor i de gamla oinredda burarna. Nu 2015 växer den ekologiska produktionen där hönan, åtminstone till viss del, får tillgång till utevistelse.

Samma år, 2002, frågade jag butikerna vad de hade för djurskyddspolicy för de varor de sålde. Det var svårt att bli imponerad över svaren. Särskilt som några helt saknade vägledning för hur de skulle arbeta med djurskyddsfrågor, bland dem Axfood. Idag arbetar företaget aktivt med frågorna, liksom stora kedjor som Coop och Ica. Överhuvudtaget är det nuförtiden inte riktigt rumsrent att säga att man inte bryr sig om djur, särskilt inte om man säljer livsmedel från dem.

Mycket har hänt de senaste åren. Folk bryr sig mer om vad de äter, butikerna mer om vad de säljer och att prata om ett gott djurskydd är politisk korrekt. Samtidigt väntar stora utmaningar. En ny djurskyddslag står för dörren och det stora frihandelsavtalet mellan EU och USA riskerar att dumpa priserna på livsmedel och därmed nivån på djurskydd. Ändå vill jag tro att de goda krafterna kommer att visa vägen och här behövs ni, de ideella föreningarna. Någon som håller vakt mot försämringar, någon som samlar namn, visar opinion och ifrågasätter.

Även för mig personligen är det tid för förändring. Detta är min sista ledare i Tidningen Djurskyddet och jag vill tacka er kära läsare, för en mycket rolig och lärorik tid. Nu väntar nya utmaningar på en annan redaktion. ✖

TYCK TILL!

Alla katter borde vara kastrerade!

Foto: Privat

Kastrering minimerar slagsmål tycker katten Sasse och hans husse.

Jag är en 10-årig innekatt i Växjö som heter Sasse. I sommarstugan har jag frigång och kan röra mig som jag vill. När vi var där för några veckor sedan gick jag till granngården för att hälsa på mina katt(o)vänner. Jag är kastrerad, det är inte dom. Häftig ord(mjau)-växling utbröt, ett ordentligt råkurr som slutade med att jag blev illa tilltygad i mitt ena framben.

Haltande och blödande gick jag hem till sommarstugan. Min husse som är djurskyddare gjorde en snabbtransport till veterinären. Jag fick ligga på operationsbordet en timme där såren fick rengöras, kompletteras med dränageslang och sys.

Nu är jag återställd tack vare ett bra veterinärarbete och god omvårdnad. Tänk om alla katter var kastrerade, då skulle vi slippa dessa stridigheter.

Sasse genom husse Yngve Linnér
Sekreterare
Djurskyddet Kronoberg

Vad upprör eller engagerar dig?
Skriv en insändare på max 1 200 tecken och skicka till **redaktionen@djurskyddet.se**. Du får vara anonym i tidningen om du vill, men uppge namn och adress till redaktionen.

Vi lottar ut vår bok med kattdikter av Göran Greider till ett av de publicerade bidragen.

SKRIV & VINN!

Bojkotta djurparker!

Djurparker har kommit att bli synonymt med turistattraktioner. Stora sådana finns exempelvis i Singapore och New York. Som många gånger innan använder vi djur för vår egen vinnings skull. Vi värderar vår frihet högst av allting, medan djurens friheter och rättigheter helt glöms bort. Dagligen lever de fängslade innan de avrättas. Ska vi fortsätta att indirekt stötta detta?

Vi har länge använt oss av djur för att underlätta vårt arbete. Vi jagade väldigt tidigt tillsammans med hundarna och vi transporterade både oss själva och våra saker på hästarnas ryggar. Vi utför farliga tester på djur och en ny trend som kommit är att använda djur för att spå olika idrottsevenemang.

Att avrätta djur för underhållningens skull är primitivt. Det var inte längesen man avslöjade skandalen på Parken Zoo, där de flyger in utrotningshotade djur som sedan avlivas när de "gjort sin plikt" att visa upp sig. Parken ägs dessutom av kommunen och har gått back 50 miljoner SEK sedan 2010. Katastrofal affärsidé.

Det är dags att faktiskt ta avstånd från detta. Satsa mer på naturreservat där djuren kan leva fria, istället för att flygas runt och leva i massor av olika klimat. Om de hotade arterna ska överleva måste man börja agera. Och agera gör man inte genom att fortsätta finansiera utdöda djurparker.

Anton Brandberg

MEST LÄST PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Senaste månaden

1. Fråga experten: Hur farligt är det om hunden äter choklad?
2. Så hjälper du de vilda djuren i vinter
3. Lek och belöning gör hunden lugn
4. För få djurskyddsfrågor på djurskyddskonferens
5. Hur ofta behöver jag avmaska min hund?

Olyckor handlar inte bara om svarta katter.

Agria Veterinärvård ger din katt trygghet livet ut: ersättningsbeloppen minskar inte när katten blir äldre. Försäkrar du din katt innan den blir fyra månader får du det mest omfattande skyddet till 30% rabatt första året.

Ring 0775-88 88 88 eller gå in på agria.se

Agria Djurförsäkring är länsförsäkringsgruppens specialistbolag för djur- och grödaförsäkring.

Agria Djurförsäkring

Text Mia Sahl och Katarina Hörlin

Obedövad kastrering nu helt förbjuden

Redan i april 2011 röstade riksdagen för en lagstiftning mot obedövad kastrering av smågrisar.

Vid årsskiftet trädde den äntligen i kraft och från och med första januari 2016 ska alla svenska grisar bedövas före kastrering.

Sedan april 2011 fanns en svensk branschöverenskommelse om att grisarna ska ges smärtlindring inför kastreringen. Den lindrade smärtan efter kastreringen men tog inte bort den under det kirurgiska ingreppet. Ekologiskt uppfödda grisar kastreras också, sedan 1 januari 2012 görs det med hjälp av både smärtlindring och bedövning.

Foto: Liz West

Från och med första januari måste alla svenska grisar bedövas före kastrering.

Djurskyddslagen uppskjuten, igen

Det blir ingen ny djurskyddslag till våren, regeringen har skjutit upp den till september. En ny djurskyddslag har varit på gång sedan en djurskyddsutredning lämnades till regeringen 2011. Utredningen föreslog bland annat att detaljreglerna skulle bli färre så att Jordbruksverket skulle få större inflytande över regelverket.

Den tidigare regeringen sköt upp planerna på ett mer omfattande lagförslag och fick då kritik av oppositionen. Samma opposition som numera sitter i regeringsställning och som nu själva tvingats erkänna att det är svårt att omsätta utredningen i lag.

Skärp lagen för kennlar

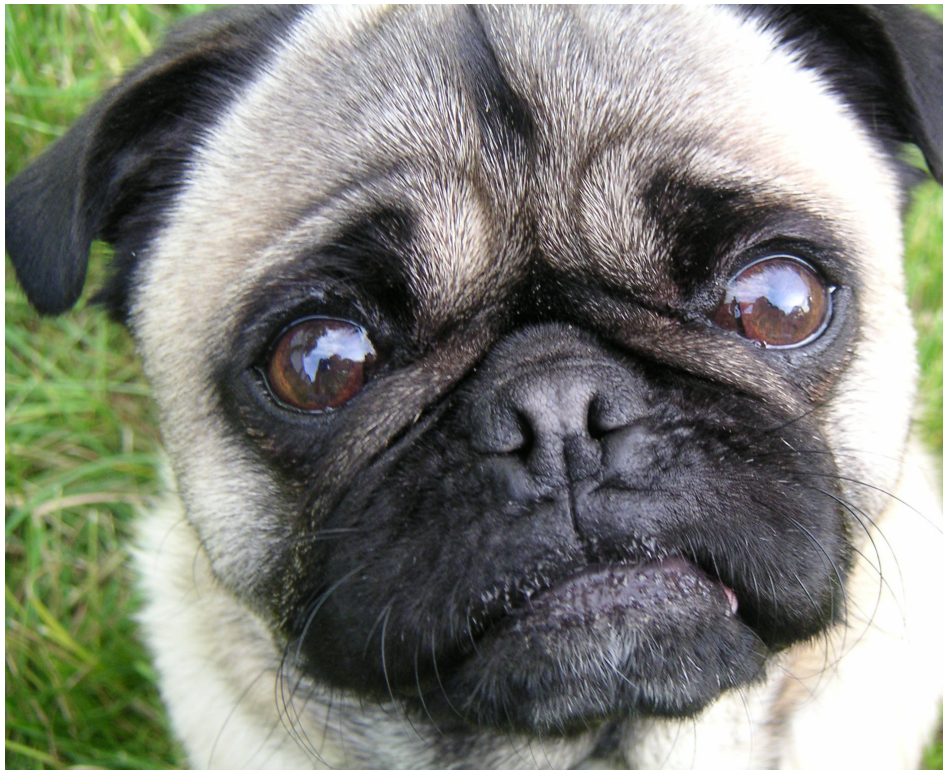

Foto: Andrew Becraft

Extremavel är ett stort djurskyddsproblem och Djurskyddet Sverige kräver en skärpning i lagstiftningen.

Länsstyrelsen i Skåne presenterade i slutet av 2015 en undersökning av trubbnosiga hundars andning. 27 av de 37 undersökta hundarna, alla av trubbnosig typ, hade besvär med andningen, 13 av dessa hundar fick anmärkning av de veterinärer som ägarna valt att gå till och två av dessa hundar belades senare med avelsförbud. Ingen av hundarna som undersöktes bedömdes vara i behov av någon form av kirurgisk åtgärd.

Flera av uppfödarna som deltog i projektet uttryckte att de hundar som andas bäst, och har längre nos, inte premieras vid Kennelklubbens hundutställningar. Uppfödarna menade, enligt rapporten, att hundar ”som har så kort nos som möjligt, samt med mycket kompakt kropp och kort hals” premieras.

Djurskyddets generalsekreterare Åsa Hagelstedt kommenterade undersökningen;

– Extremavel är ett stort djurskyddsproblem och Djurskyddet Sverige kräver en skärpning i lagstiftningen mot extremavel, bland annat en straffskärpning.

Hon betonade att ansvaret ligger hos flera parter.

– Enskilda uppfödare och Kennelklubben med dess rasklubbar har ett stort ansvar i att ytterligare stärka sitt arbete i frågan. En hund med andningsproblem ska inte premieras på utställningar eller användas i avel, menar Åsa Hagelstedt.

Fler sjuka kycklingar

Under november månad förra året rapporterade Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) en ökning av kycklingflockar med bakterien campylobacter. En månad senare meddelade Folkhälsomyndigheten att också ovanligt många människor insjuknat på grund av just campylobacter i vinter. De båda myndigheterna analyserar och jämför nu proverna för att se om det finns något samband.

Djurskyddet uppvaktade departementet

Om branschorganisationerna bakom svensk ägg- och köttproduktion får som de vill blir möjligheterna till avsteg från svensk djurskyddslagstiftning fler. Näringsdepartementet ska besluta i frågan och uppvaktades därför av Djurskyddet och Djurens rätt i slutet av november förra året.

Syftet med mötet var att framföra föreningarnas oro över utvecklingen av kontrollprogram, eller djuromsorgsprogram som branschen ibland kallar dem. Kyckling-, ägg- och nötköttsbranschen har redan godkända kontrollprogram som i praktiken gör det möjligt för dem att göra avsteg från svensk djurskyddslagstiftning. Läs mer om kontrollprogrammet för gris på sidan åtta.

Näringsdepartementet ansvarar för landsbygdsfrågorna och tog emot Djurskyddets delegation. Med på mötet var flera tjänstemän men också Maja Brännvall, politiskt sakkunnig hos landsbygdsministern.

– Vi framförde vår kritik och oro över att kontrollprogram blir ett sätt att urholka och undergräva lagen. De riskerar att helt spela ut lagstiftningens roll på djurrättssidan, förklarade Djurskyddets generalsekreterare Åsa Hagelstedt efter mötet.

Departementet tar beslut om hur kontrollprogram ska kunna se ut framöver. De uppvaktas därför relativt flitigt av företrädare för de olika näringarna just nu. Besöket från Djurens rätt och Djurskyddet var välkommet menar Åsa Hagelstedt.

– Vi uppfattade ett ärligt intresse från deras håll. De vill höra alla sidor och lyssnade på det vi hade att säga. Jag kände att de uppmuntrade dialogen, säger hon.

Hur de kommer att besluta i frågan framöver fick delegationen ingen närmare in-formation om.

– Det återstår att se, men att vi fick framföra vår kritik och ge konstruktiva motargument är bra, menar Åsa Hagelstedt.

Ny personal på kansliet

Den 18 januari anställdes tre nya kompetenser på Djurskyddets kansli i Stockholm. Välkomna säger vi till:

Namn: Katarina Hörlin
Titel: Redaktör Tidningen Djurskyddet (med start nästa nummer).
Arbetsuppgifter: Planerar, skriver och gör Djurskyddets medlemstidning.
Bakgrund: Har arbetat som journalist i snart tjugo år, frilansat för flera olika tidskrifter, varit redaktör för kvinnojourernas medlemstidning och reporter på Svensk Veterinärtidning.
Om nya jobbet: Jag är glad att jag fått förtroendet att ansvara för Tidningen Djurskyddet, en välgjord tidning med hög trovärdighet. Jag ska fortsätta i samma anda.

Namn: Majk Michaelsdotter
Titel: Organisationssekreterare och webbadministratör.
Arbetsuppgifter: Medlemsorganisation, administration och webb.
Bakgrund: Genusvetare, har tidigare jobbat med textgranskning och webb, huvudsakligen inom området mänskliga rättigheter med fokus på hbtq-frågor.
Om nya jobbet: Det känns superbra att få jobba här. Fina kollegor, hundar och viktiga frågor som jag inte tidigare arbetat med.

Katarina med sin hund Griffin, Majk och Emma – nya ansikten på kansliet.

Namn: Emma Brunberg
Titel: Sakkunnig.
Arbetsuppgifter: Bidrar med sakkunskap i djurskyddsfrågor till kansliet och förtroendevalda.
Bakgrund: Husdjursagronom utbildad på Sveriges lantbruksuniversitet. Forskare och disputerad i etologi och djurskydd. ”Fokus i min doktorsavhandling var hur genetik påverkar uppkomsten av onormala och skadliga beteenden hos värphöns och gris.” Har arbetat med olika projekt om etologi och välfärd hos lantbruksdjur i ekologisk produktion.
Om nya jobbet: Det känns fantastiskt att få arbeta i en organisation som är viktig för samhällsdebatten om djur och djurskydd.

Åsa Hagelstedt,
generalsekreterare för Djurskyddet, smått missnöjd efter djurskyddskonferensen.

HALLÅ DÄR...

Frågorna om djurskydd kom bort på Jordbruksverkets djurskyddskonferens, berätta?

– Vi såg fram emot ny kunskap om konkurrenskraftig animalieproduktion med gott djurskydd. Men fokus låg på konkurrenskraften, utan djurskyddet.

Vad saknade du?

– Jag hade gärna hört exempel på vilka problemen är och hur kan de lösas? Nu blev det mer en allmän säljkonferens för den svenska animalieproduktionen. Ingen kritiker mot kontrollprogrammen kom till tals, de presenterades som okontroversiella.

Vi har länge kritiserat kontrollprogrammen. De innebär att företag kan få göra avsteg från djurskyddslagen. Jag tycker inte att det är en myndighets uppgift att hålla en konferens om djurskydd och samtidigt propagera för kontrollprogram.

Vad önskar du inför nästa års konferens?

– Mer kunskap utifrån vetenskaplig forskning om djurskydd. Konkreta exempel från verkligheten. Gärna panelsamtal, men det vore relevant att få med forskare som berättar om vetenskapliga resultat kring hur näringen kan konkurrera med ett gott djurskydd.

Innehöll konferensen något positivt?

– En av de mest givande punkterna var den danske chefsveterinären Per Henriksen som talade om Danmarks arbete med djurskydd och deras nya modell för köttmärkning. Konkret information om vilka utmaningarna är och vilka djurskyddsmål som måste uppfyllas för att en produkt ska få tre stjärnor. Vi måste få mer detaljerad kunskap om hur djurskyddet tas tillvara som konkurrensfördel, inte bara svepande säljande argument för svenska livsmedel.

SOLSKENSHISTORIEN

Nytt djurhem i Kristinehamn!

En kall och snörik dag i januari flyttade Kristinehamns omhändertagna katter äntligen in i sitt sprillans nya djurhem. Vi har tidigare skrivit om hur planerna på ett nytt djurhem på orten sattes i verket redan hösten 2014. Då togs de första spadtagen på den tomt som skulle rymma den nya djurhemsbyggnaden.

Gåvor, arv, arrangerade loppisar och insamlingar gav de finansiella medel som gjorde att drömmen nu äntligen blivit verklighet.

Elva katter hängde med i flytten från det gamla till det nya djurhemmet den 13 januari, berättar Katinka Riddey Coffey som är kommunikationsansvarig.

– Kristina Gustafsson skötte transport och Moa Nygren mottagande och installerande. Det var rysligt kallt ute men varmt och ombonat i de nya kattrummen, berättar Katinka Riddey Coffey.

Katterna undersökte försiktigt men nyfiket sin nya omgivning. Alla klös- och klättermöbler, mysiga krypin och lektunnlar fick godkänt och katterna verkade trivas direkt.

Så hur känns det att flytten äntligen har blivit av och att det nya hemmet är klart?

– Kristina, som påbörjade städning av vårt gamla djurhem under eftermiddagen, tyckte det var vemodigt och kändes underligt i de gamla, slitna lokalerna som stod alldeles tysta och tomma. Men förstås är det skönt att äntligen komma på plats.

Vad händer härnäst?

– Den närmaste veckan kommer kattluckor till uteburarna installeras. Vår karantänbyggnad kommer också lyftas till sin nya plats och göras i ordning för att åter kunna ta emot nya katter. Till våren görs miljön i uteburarna och tomten omkring djurhemmet färdig. En officiell invigning blir det till våren, avslutar Katinka Riddey Coffey.

I KORTHET

Text Mia Sahl och Katarina Hörlin

Experterna föll inte för trycket från grisbranschen

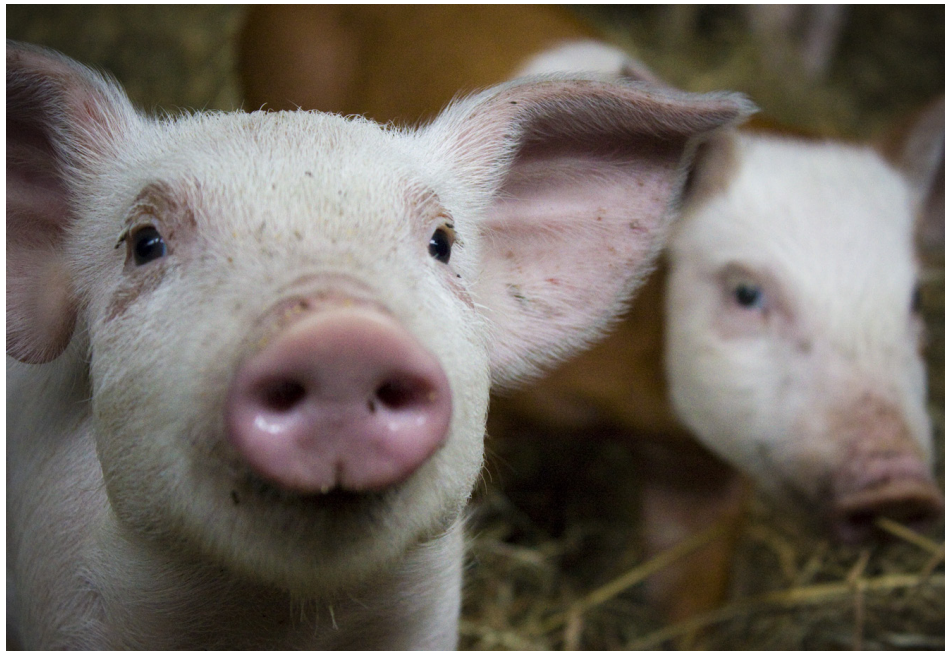

Foto: Michael Roach

Utvärderingen av grisföretagarnas omsorgsprogram för gris innehöll få resultat som talade till kontrollprogrammets fördel.

I mars lämnade Sveriges grisföretagare in en ansökan till Jordbruksverket om att få sitt omsorgsprogram för gris omvandlat till ett kontrollprogram. Djurskyddets upprop mot kontrollprogrammet har skrivits under av ca 15 700 personer, mest kritiserat var grisföretagarnas önskan att få fixera suggan med hjälp av en grind då hon föder och att därefter hålla henne fixerad så att hon varken kan vända eller klia sig, i upp till fem dagar.

Minskad smågrisdödlighet, menar grisbranschen. Plågsamt för suggan, menar motståndarna.

Per Wallgren, professor och statsveterinär, och Stefan Gunnarsson, adjungerad professor och universitetslektor, fick i uppgift att vetenskapligt utvärdera förslaget.

Utvärderingen offentliggjordes i mitten av november och innehöll få resultat som talade till kontrollprogrammets fördel.

> **"Jag tycker utvärderingen är professionellt och objektivt skriven. De vetenskapliga experterna har inte fallit för trycket från grisnäringen."**
>
> Johan Beck-Friis, veterinär & informationschef på Sveriges veterinärförbund.

Johan Beck-Friis, veterinär och informationschef på Sveriges veterinärförbund, kommenterade utredningen i tidningen Djurskyddets nätupplaga;

– Jag tycker utvärderingen är professionellt och objektivt skriven. De vetenskapliga experterna har inte fallit för trycket från grisnäringen utan har granskat resultaten utifrån rent vetenskapliga aspekter.

Utredningen visar att ingen av de åtgärder som Sveriges grisföretagare föreslagit i kontrollprogrammet tycks leda till vare sig minskad smågrisdödlighet eller förbättrad hälsa för suggorna.

– Däremot medför flera av de testade åtgärderna ökade risker för försämrad djurhälsa och sänkt djurskydd, sade Johan Beck-Friis.

Vid denna tidnings pressläggning hade Jordbruksverket ännu inte beslutat om grisnäringens kontrollprogram skall godkännas eller inte.

Nya regler för hästpass

Från och med den 1 januari i år börjar en ny hästpassförordning från EU att gälla i alla EU-medlemsstater. Du som fått pass utfärdade till dina hästar innan den 1 januari 2016 behöver inte byta ut de passen. Har du däremot en häst med ett pass från ett annat EU-land, och din häst inte är registrerad i en svensk avelsorganisation sedan tidigare, så behöver du tilläggsregistrera din häst. Din häst ska ha ett pass för att säkerställa hästens identitet, till exempel vid köp och försäljning. Passet ska förhindra att läkemedel hamnar i våra livsmedel och vara ett hjälpmedel för att begränsa spridningen av smittsamma sjukdomar. Hästhållaren ska alltid kunna visa upp hästpasset tillsammans med hästen oavsett om hästen rids, tävlas, transporteras, står uppstallad eller går på bete.

Lek och belöning gör din hund lugn

Hur mår våra hundar? Det har Lina Roth, beteendebiolog vid Linköpings universitet, tittat närmare på genom att mäta halten stresshormon som lagrats i pälshåren på 59 olika hundar. Alla hundar som ingått i studien är schäfrar och deras ägare har fått ange om de är sällskaps-, tävlings- eller arbetande hundar (polis- och försvarshundar). Vid tre tillfällen under ett år analyserades pälsprover från hundarna i jakt på hormonet kortisol, som har koppling till aktivitet och stress.

Studien visar tydliga skillnader mellan olika typer av hundar. Tävlingshundarna hade de högsta kortisolhalterna, särskilt i januariprovet som speglar tiden från oktober till december.

– Då är sommarens tävlingsperiod över och kanske uppstår en rastlöshet som skapar stress, säger Lina Roth.

En annan grupp med hög stressnivå var individer med aggression mot främlingar. Motsatsen gällde hundar som får mycket lek och belöning av sin ägare.

– En sådan positiv interaktion ger goda möjligheter att få en hund med låg stressnivå. Det är ett trevligt samband som vi vill undersöka vidare, säger Lina Roth.

Foto: iStockphoto

Högst halt av stresshormon lagrades enligt studien i pälsen hos tävlingshundarna.

Statlig köttmärkning inte aktuell

Danska regeringen satsar 21 miljoner danska kronor på en djurskyddsmärkning av kött som utformats tillsammans med jordbruk, slakt, handel och djurskyddsorganisationer. Per Henriksen, veterinärdirektör på danska Fødevarestyrelsen, berättade om satsningen vid Jordbruksverkets djurskyddskonferens i Stockholm i januari.

Men något liknande är inte aktuellt i Sverige, anser landsbygdsminister Sven-Erik Bucht.

– Det finns ingen anledning att skattebetalarna ska betala för en frivillig märkning. Konsumenterna betalar när de köper, sade han till tidningen ATL efter konferensen.

Foto: iStockphoto

14 322 personer skrev på Svenska kattskyddsförbundets upprop för ID-märkning av katter.

Kattupprop på departementets bord

Är katter mindre värda än hundar, frågade Svenska Kattskyddsförbundet i höstas när de tillsammans med en kattmatstillverkare startade en namninsamling för att uppmuntra till införandet av obligatorisk ID-märkning av katter.

14 322 personer skrev under uppropet som den 19 januari lämnades till Näringsdepartementet.

– Vi hoppas att den slående responsen på uppropet ska bidra till att frågan om ID-märkning av katter tas på allvar, säger Lotta Hell, ordförande i Svenska Kattskyddsförbundet.

Text Mia Sahl **Foto** iStockphoto

TEMA **HÄSTAR PÅ LÖSDRIFT**

Inte alla hästar i stallet?

Friskare och lugnare hästar, lägre kostnader och mindre arbetsbörda för hästägaren. Allt fler ägare skippar stallet och låter sina hästar gå ute dygnet runt i flock istället.

Djurskyddet har tittat närmare på en hästhållningstrend som hyllas av etologer och som knappast någon är öppet kritisk till.

Men trots att en majoritet av Sveriges hästägare ser stora fördelar med lösdrift, så går lösdriftsomställningen i svenska stall fortfarande sakta. Vad beror det på?

>>

Inte en enda häst i stallet

Ute tillsammans jämt eller inomhus i box på kvällar och nätter? **Eva Malmström har erfarenheter av båda världar och är en varm förespråkare av lösdrift,** numera. Djurskyddet har träffat henne och pratat mer om vilka fördelar hon ser med att ha sina hästar ute dygnet runt.

Vinterns första storm har bedarrat och fält och skogar kring Öresundsbron är täckta av ett tunt lager snö. Fyra hästar står i den fyra hektar stora hagen utanför Eva Malmströms hus. Två av dem är fullt upptagna med att krafsa i snön och leta efter ätbara strån. De andra två äter vid varsin foderstation som erbjuder hästarna hö genom ett finmaskigt nät, dygnet runt.

– Sättet vi fodrar på kallas för fri begränsad tillgång, hästarna har mat jämt men de kan inte äta hur fort de vill, förklarar Eva.

Alla fyra hästar är leriga i pälsen, det syns i det vintervarma förmiddagsljuset.

– Men en lerig häst är inte en misskött häst, även om det finns de som tror det, säger Eva.

Hästarna tittar nyfiket på henne när hon böjer sig ned under eltråden och kliver in i hagen.

– Innan du kom var det världens fart på dem här, de busade runt och jagade varandra, säger Eva och stryker en av hästarna på halsen.

– De rullar sig året om, det är ett naturligt hästbeteende. Det tar tid att borsta av dem innan man ska rida, men det är det värt.

Evas hästar har aldrig täcke på sig. Såhär års är de lite lurvigare än om sommaren, de har satt vinterpäls och fryser inte även om temperaturen sjunker rejält.

Tillsammans med sin sambo har Eva drivit gården i två år. Dessförinnan bodde hon, inbiten hästälskare och lantis, en kort period inne i centrala Stockholm. Men längtan efter att ha nära till djuren fick henne att flytta tillbaka till landet.

Hon är ingen rookie i hästsammanhang. Nyligen räknade hon ut att hon ridit regelbundet i mer än 40 år. I 30 av dem har hon haft egna hästar. Eva har drivit traditionell ridskola i tio år, tävlat i klassisk dressyr och ännu mer i westernridning. Hon är dressyrdomare och westerndomare.

I slutet av 90-talet startade Eva westernridskolan Cowboy dreams i Ösmo som hon sedan drev i tio år. Numera håller hon kurser i naturlig hästhållning och hästhantering hemma på gården, hon tar emot hästar för inridning och håller lektioner för privatryttare i olika stall. Och så föreläser hon, bland annat om hur man genom att förändra hästens miljö och livsbetingelser kan förenkla hästhanteringen och undvika problem för både häst och ryttare.

> **"Men en lerig häst är inte en misskött häst, även om det finns de som tror det."**
> Eva Malmström, hästägare

För den som är ovan vid hästar i grupp kan tanken på en stor hästflock på stor yta kännas skrämmande.

– Men det är inte alls läskigt att gå in i en flock så länge de har fri tillgång till mat, säger Eva.

– Där man ger hästarna uppvägd mat på bestämda tider däremot, där kommer hästarna bråka med varandra och risken är stor att de också stökar med oss människor. De puttar iväg oss, behandlar oss som om vi är foderautomater, eller jagar varandra och springer i värsta fall över någon, säger hon.

Evas hästar har inte gjort någon tydlig koppling mellan människa och mat. De kommer förvisso nyfiket fram i hagen, men gör sig ingen brådska.

Vi lämnar hästarna i hagen och kliver in hos Eva för att prata mer om lösdrift, det sätt att hålla häst som alltså går ut på att hästarna vistas ute i grupp dygnet om, året om, ofta med mer eller mindre fri tillgång till foder. Eva är en inbiten lösdriftsförespråkare, inte alls en opartisk källa. Men det som gör Eva lite speciell i sammanhanget är att hon arbetat kommersiellt med hästar på mer ”traditionellt” sätt, med stall, i tio år innan hon gick över till lösdrift. Och anledningen till det var delvis en ren slump.

– På ridskolan jag drev hade jag faktiskt både unghästar och ston på lösdrift en period. Men jag hade ingen direkt tanke med det. Det var bara praktiskt rent till-

Eva Malmströms hästar är oskodda. Hovarna stärks av det dagliga slitaget de utsätts för när hästen rör sig utomhus och skor behövs inte då. Alla hästar mår inte bra av att vara utan skor, men utevistelse verkar stärkande på de flesta hästhovar.

fälligt. Vi hade ligghall i en lada och det passade fint just då.

– När säsongen med lektioner drog igång igen så började vi ha ridskolehästarna i stallet över natten igen. Jag tyckte väl att det var enklast så, att ta in dem och ge dem mat inne i boxarna och så. Men det var mest av gammal vana, det inser jag ju nu, säger Eva.

Vi ska återkomma till det här med gammal vana, som tycks vara ett av de starkast vägande skälen till att nya hästanläggningar fortfarande i stor utsträckning byggs med tonvikt på stall och viss innevistelse för hästarna. Men först en liten reflektion från Eva, som just hällt upp kaffe.

– Alltså, hela idén med stall är ju rätt knepig. Ställ in en häst i en box, där får den äta och bajsa. Sen tar du ut den och lägger en hel del tid och arbetskraft på att ta ut allt bajs. Hur smart är det egentligen? Säger hon och skrattar.

Det tog henne själv mer än 20 år av jobb och liv i hästmiljö innan hon tänkte lösdrift fullt ut. Hästarna tycktes må bättre ju mer de fick gå ute, det kunde hon själv se. De som erbjöds tillgång till mat oftare blev inte alls lika rastlösa som de som fick mat på fasta tider inne i sin box i stallet.

I USA är stall relativt ovanliga där man arbetar med hästar enligt westernprinciper.

– Hästar i frihet rör sig över revir som är tre kvadratmil stora, per flock. Tänk dig vilken yta va!

– Här hemma stänger vi in dem i små hagar, förvarar dem inomhus, avskilda från sina kompisar på än mindre yta nattetid. Så förväntar vi oss att de ska vara lätta att hantera. Westernryttare i USA tycker vi är konstiga som tar in våra hästar och ger dem extra mat, säger Eva.

Till svenska hästägares försvar ska sägas att få svenska hästgårdar har tillgång till prärievidder. Att låta sin häst ströva helt fritt i grannskapet är varken lagligt, säkert eller praktiskt möjligt i Sverige. Men visst finns det fördelar med att låta sin häst leva så nära det ”fria” livet som möjligt.

Utanför fönstret skymtar Evas fyra hästar i vinterhagen. De har stått en stund runt den eluppvärmda vattenkoppen som ger dem tillgång till friskt vatten alla dagar på året, oavsett yttertemperatur. Två av dem har varit inne i den vindskyddade ligghallen och trampat runt lite i den fluffiga halmen därinne. När alla har druckit rör sig flocken upp mot skogsbrynet.

– Såhär års ligger de sällan i sin ligghall, de använder den mest som toalett faktiskt, säger Eva.

Sommartid däremot, går de ofta in under tak en stund på dan. För att skydda sig mot solen och bromsar som faktiskt inte bits under tak.

Eva har ett litet stall på gården, med boxar. Det använder hon när >>

De kommer självmant. Eva får sällan jaga efter sina hästar i hagen när hon vill ta ut en av dem för att arbeta.

hon gör i ordning sina hästar för ridning och så förvarar hon sadlar och annan utrustning i stallet. Det händer att hon tar in hästarna i stallet några timmar under varma sommardagar så att de får vila i skugga en stund. Om någon häst blir skadad och konvalescent är det också viktigt att ha tillgång till ett par boxar så att den skadade hästen kan tillfriskna i stillhet och inte lockas att överansträngа sig.

– Men det räcker med ett par boxar, ett helt stall är onödigt oavsett hur många hästar man har. Mina hästar skadar sig ytterst sällan.

De största fördelarna med lösdrift, menar både den samlade vetenskapen och de flesta som driver lösdriftsanläggning för häst, är att hästarna mår bättre både fysiskt och mentalt. Lösdriften påminner om hästars naturliga livsbetingelser där de strövar runt i flock och ägnar ett stort antal av dygnets timmar åt att äta, leta mat och socialisera i flock.

– En fördom som många har om lösdrift är att det alltid är väldigt lerigt i hagen och att alla hästar bara står stilla runt maten, säger Eva och fortsätter.

– Det finns också fördomar som handlar om att lösdriftsförespråkare är lata och fattiga och därför väljer att låta hästarna stå ute.

En fånig inställning, tycker Eva. Hon och hennes sambo har lagt ned en hel del tid och resurser på att markbereda, dränera och hårdgöra marken kring de olika foderplatserna i vinterhagen för att undvika lera och kladd.

– Det är viktigt att hästarna har tillgång till torra platser att stå på, och det är väl egentligen det som kräver störst arbetsinsats. Man måste hårdgöra med mattor och grus, vi har tagit hjälp av en anläggningsfirma.

Evas hästar har fri begränsad tillgång till grovfoder, alltså hö. De kan äta när de vill men kan inte sätta i sig hur mycket som helst på en gång. Då skulle de bli överviktiga och det är lika ohälsosamt för en häst som för en människa. De finmaskiga hönäten hänger på två platser i vinterhagen. Hästen kan bara äta några strån i taget. Så missunnsamt, kanske någon tycker. Men betänk då att hästens naturliga bete sällan består av illgröna ängar. Hästens mage är gjord för ständig men mager påfyllning.

Fördelarna med lösdrift är inte bara hästens, tycker Eva. Hon räknar med att hon, med sina fyra hästar, sparar minst en timme kroppsarbete per dag på att ”slippa” mocka stallet och ta in och ut sina hästar morgon och kväll.

– Vi mockar foderplatsen och gångarna där hästarna går ofta i hagarna. På våren när det fortfarande fryser på natten tar vi undan och rensar vinterhagen rejält med traktor och skopa. Gödslet plöjer vi ned i en vall där vi odlar lite foder varje år.

Under sommarhalvåret går hästarna i ännu större hagar, vinterhagen får mer eller mindre ligga i träda till senhösten.

> **"En stor del av hästvärlden är ganska konservativ och vill gärna göra så som man alltid gjort, men det håller på att förändras!"**
> Eva Malmström, hästägare

Tack vare en hästvan granne kan Eva och hennes sambo vara borta från gården en natt då och då. Grannen tittar till hästarna ett par gånger och maten i foderpåsarna räcker minst två dygn efter det att man fyllt dem.

– Har man traditionellt stall så är man såklart också mer bunden, säger Eva.

Hon är särskilt intresserad av hästens matsmältningssystem och det märks när vi börjar prata utfodring. Fri begränsad tillgång till mat gör att hästen blir ett helt annat sorts djur menar hon.

– Jag får många frågor från folk med så kallade problemhästar. De hästarna har ofta magsår men det vet inte ägarna om. Klart att det är svårt att bete sig när man har ont, säger Eva

Hästar som står uppstallade inomhus står ofta på spån eller torv, som de inte kan äta. På fasta tider får stallhästar mat, ofta energirikt hö som hästen snabbt sätter i sig. Sen är det tomt i krubban igen.

– Det utlöser extrem stress hos de flesta hästar att inte ha fri tillgång på mat. Det ger hästen överskottsenergi som leder till överslagshandlingar, menar Eva och beskriver hästar som exempelvis blir extremt rädda för postlådor eller andra ”ofarliga” saker i terrängen på grund av stresspåslag relaterat till fodertillgången.

Den stressade hästen är också en säkerhetsrisk, i synnerhet på ridskolor där många och ibland ovana ryttare måste lära sig att hantera ett djur som i värsta fall mår riktigt dåligt. Här är Eva självkritisk, hon har själv arbetat med metoder som hon idag inte längre förespråkar.

– En ridskola bygger på en konstruerad, ibland riktigt farlig situation. Hästen står uppstallad stora delar av dygnet och har svårt att bete sig naturligt i stallmiljön. Den ska dessutom träffa mängder av människor varje dag, utan möjlighet att få vara ifred med sin flock, säger hon.

– Hästar sparkas och bits inte särskilt ofta av naturliga skäl. Att se över hästens naturliga miljö kan ta bort orsaken till att hästen beter sig otäckt. Resultatet blir ett säkrare stall för både häst och människa.

Eva har märkt att intresset för lösdrift har ökat i Sverige de senaste åren.

– Många är medvetna om att de har problem med sin häst för att den inte får gå ut så mycket som den borde, säger hon.

Under betessäsong tar hon emot träningshästar som går ihop med hennes egna. Många hästägare förvånas över den positiva ”personlighetsförändring” som tillgång till kompisar, mat och rörelse ger upphov till hos deras hästar.

Så varför går inte fler hästar på lösdrift?

Under samtalet med Eva har vi inte ens snuddat vid något som skulle kunna antagas vara en försvårande omständighet eller ett rejält motargument till lösdrift. Hästen mår bättre, kräver mindre arbete och behöver i bästa fall inte heller besöka veterinär lika ofta som en uppstallad häst. Människorna som hanterar hästarna kan lägga mer tid på ridning och mindre på stallskötsel och städning. Visst kostar det en del att anlita markberedningsfirma för att hårdgöra delar av marken där hästarna ska gå, men det tycks man ju som regel spara in på kostnad för el, hästtäcken och andra utgifter kopplade till mer klassisk hästhållning.

– Jag tror faktiskt att det till största del handlar om gammal vana, säger Eva igen.

– En stor del av hästvärlden är ganska konservativ och vill gärna göra så som man alltid gjort, men det håller på att förändras, sakta men säkert.

Fortfarande är de flesta nya hästanläggningar som byggs baserade på att hästen ska stå inomhus i stall en del av dagen.

–Jag åkte förbi en anläggning härom-dagen där de bygger nytt och såg att de gjort rasthagar på tio gånger trettio meter. Det är ju mindre än en fängelserastgård, säger Eva och konstaterar att trettio meter är detsamma som tio galoppsprång för en medelstor häst.

– Där ska de stå hela sitt liv, en och en, man ser på hästarna att de blir snabbt letargiska, de står och liksom hänger med huvudet, blick stilla. Folk vet inte att hästen inte beter sig så normalt, de tror att det är naturligt. Klart de sover ett par timmar per dag, men resten av tiden vill de röra på sig och leta mat, säger hon.

Den som bygger ett helt nytt stall av traditionellt snitt får räkna med att investera en till två miljoner kronor per hästplats.

– Om de istället lade pengarna på att dränera hagar, bygga rejäl liggdel med vindskydd och kanske en varm skötseldel där man kan ta in hästen och göra i ordning den så skulle man ändå komma billigare undan, säger Eva.

– Men folk tänker inte så, ännu.

SVENSK HÄSTHANTERING

Kort historik

- Det svenska sättet att hålla och hantera häst bygger till stor del på hur kavalleriet, den beridna delen av armén som använde hästar för förflyttning och strid, hanterade häst. Kavalleriet var aktivt som stridande förband i Sverige fram till tidigt 1800-tal.
- Kör- och arbetshästar har också använts, bland annat i det svenska jordbruket, sedan 1800-talet.
- Sommartid fick många arbetshästar beta fritt utomhus, om vintern var det ont om bete och för att hästen skulle få tid att vila och äta ordentligt stallades de upp i spilta eller box under tak.
- Stallet har alltså fungerat som en praktisk återhämtningsplats för arbetsdjur som tränas och hanteras mycket och ofta av vana hästmänniskor.

Flera av de sakkunniga som Djurskyddet varit i kontakt med uppger att de har en känsla av att fler hästar hålls på lösdrift nu än för fem år sedan. Men det finns inga siffror som säkert styrker det antagandet.

Ont om tillförlitlig statistik

Hur många av Sveriges hästar går ute dygnet om i någon form av lösdriftssystem? Det är inte helt lätt att säga. De fräschaste och mest tillförlitliga siffrorna kommer från Jordbruksverket och är fem år gamla.

Eftersom intresset för lösdrift sakta men säkert tilltar kan man anta att det är fler hästar som hålls på lösdrift idag än för fem år sedan. Flera av de sakkunniga som Djurskyddet varit i kontakt med uppger att de har en ”känsla” av att så är fallet. Men det finns inga siffror som säkert styrker det antagandet. Det är generellt ont om statistiskt säkerställda data om hästar och hästhållning i Sverige. Efter andra världskriget skulle det dröja till 2004 innan Statistiska centralbyrån på uppdrag av Jordbruksverket gjorde en undersökning för att om möjligt skatta det totala antalet hästar i Sverige. En liknande undersökning gjordes 2010 och då fanns cirka 283 100 hästar i Sverige utspridda på cirka 56 000 olika anläggningar.

Samma år gjorde Jordbruksverket en omfattande enkätundersökning bland svenska hästhållare för att bland annat ta reda på hur man håller sina hästar och hur hästarnas sociala behov tillgodoses. Undersökningen, som publicerades 2011, kom bland annat fram till att en fjärdedel av svenska hästhållare under 2011 hade någon form av lösdriftssystem på sin anläggning. Men av undersökningen framgår inte hur många av Sveriges hästar som hölls i de olika lösdriftssystemen. Vissa hästhållare hade alltså några hästar på lösdrift, andra uppstallade i box inomhus åtminstone nattetid.

Men även spiltor, bås där hästen står uppbunden och inte kan vända runt, var relativt vanligt förekommande bland kommersiella hästaktörer när undersökningen gjordes.

Fem procent av landets hästhållare hade då stall som helt eller delvis innehöll spiltor. Hos ridskolor och turridningsföretag hade hela 60 procent sina hästar i spilta.

Hela 90 procent av landets hästhållare lät glädjande nog sina hästar gå ute i hage tillsammans med andra, men hur länge och ofta varje häst fick gå ute framgick inte av undersökningen.

Jordbruksverket har för avsikt att följa upp rapporten som gjordes 2011 med siffror avseende år 2016, dessa siffror kommer publiceras tidigast i slutet av 2017.

Även på Lantbrukarnas riksförbund, LRF, märker man av ett ökat intresse för nya sätt att ha häst utan stall.

– Vi märker via frågeställningar och andra inspel ett ökat intresse för olika former av att hålla hästar, säger Erica Lindberg, ansvarig på LRF häst.

Förbundet förordar i dagsläget varken stall, lösdrift eller andra hästhållningssystem men följer utvecklingen med stort intresse.

– Varje hästhållare måste bedöma vilket som är det lämpligaste utifrån sin verksamhets behov. Därför är det viktigt att det finns olika alternativ att välja mellan. LRF har tagit fram ett förmånligt medlemserbjudande för dem som är intresserade av att planera för och bygga för aktiv grupphästhållning, säger Erica Lindberg.

10 % av rikets hästar får sitt behov av fri rörelse tillgodosedd inne i ridhus.

Erbjudandet är kopplat till det patenterade lösdriftssystemet HIT Active Stable. I en Active Stable-anläggning hålls hästarna utomhus i en planerad paddock.

Där kan de röra sig fritt i flock och äta vid foderstationer som är automatiserade, varje häst har ett datorchip som foderstationen känner igen. Utfodringen sker individanpassat för att återspegla hästars naturliga ätvanor över dygnet. De tre riksanläggningarna för häst, Flyinge, Strömsholm och Wången, har alla tre under de senaste åren byggt stallar för aktiv grupphästhållning med hjälp av det patenterade systemet Active Stable och bedriver ännu oavslutade forskningsprojekt i anslutning till anläggningarna.

DEN TYPISKA HÄSTHÅLLAREN

- Den vanligaste hästhållaren i Sverige är en kvinna i övre medelåldern som har sin huvudsakliga inkomst via anställning.
- Hon äger sina egna hästar, har dem för att hobbyrida på men tävlar inte.
- Hon håller sina hästar i stall med boxar där man använder halm, spån och strö som underlag.

Alla djur som hålls i fångenskap kan utveckla så kallade beteendestörningar, tecken på att djuret har svårt att förhålla sig till sin miljö.

Hästens välfärd är människans ansvar

Människor har hanterat hästar i cirka 6 000 år. **Under dessa årtusenden har hästens beteenden knappt förändrats alls.** Den är fortfarande märkvärdigt lik sin anfader. På gott och ont.

De vilda hästar som finns idag är domesticerade och därefter återförda till naturen. Genom att studera dessa ”förvildade” hästar kan man alltså se de naturliga beteenden som är direkt överförbara på våra uppstallade tamhästar.

Hästar och människor har varit bra för varandra på många sätt allt sedan mänskligheten tämjde de första vildhästarna. Sedan dess har hästar hjälpt oss människor med transporter, jord och skogsbruk, krigföring och mycket annat. Hästen är stark, uthållig och villig att samarbeta med människan som i gengäld gett och ger hästen mat, vatten och omsorg. Ett fint utbyte för båda parter. Men att hålla hästen i fångenskap påverkar dess möjligheter att bete sig naturligt på flera sätt, det är den samlade vetenskapen inom etologi och zoologi överens om. Om man som människa är medveten om hur hästens naturliga behov ser ut så blir det lättare att se till att hästen mår bra.

Hästens möjligheter att söka föda och få vila har förändrats dramatiskt sedan den började hanteras av människor. De flesta hästar hålls idag på en begränsad yta, hästens rörelsefrihet är inskränkt i en hage jämfört med att fritt kunna vandra genom öppna landskap.

En vild häst ägnar ungefär 16 timmar per dygn åt att söka föda i grupp, hur länge den äter beror på tillgången till bete. Den äter lite men ofta i det vilda och är utveck-

lad för att leva av näringsfattig föda. Hästen är ett bytesdjur, det betyder att flykt är dess bästa försvar. Därför är den byggd för att kunna röra sig snabbt, om den måste. Men i det vilda rör sig hästar också upp till 15 km i lugnt tempo, en till två gånger per dygn, för att ta sig till vattenhål, hitta skydd mot sol, snö, vind eller för att hitta nya betesmarker.

Fodret vi ger till våra tamhästar har alltså två olika syften; det ska ge hästen näring, men också fungera som sysselsättning. Den fysiska aktivitet vi ger hästen möjlighet att utföra bör också i någon mån efterlikna det sätt som vilda hästar rör sig i frihet.

Hästar lever i flock för att överleva. I den vilda flocken sover hästarna i skift, det är alltid någon som är vaken och håller vakt. Hästar vilar och sover i kortare perioder än människor, oftast flera gånger per dygn och allra bäst i grupp.

Hästar får socialt utbyte av sina flockmedlemmar bland annat genom att klia varandra, vifta bort flugor åt varandra, leka och stå och slappna av i varandras sällskap. I det vilda visar hästarna i flocken sällan aggressivitet mot varandra. Även om varje flock har en rangordning syns den knappt. Vilda hästflockar består ofta av hästar av olika ålder och kön. De yngre hästarna är oftast lägre i rang och stiger naturligt i rang vartefter de blir äldre och mer erfarna.

"När en häst visar beteendestörningar är djurvälfärden eftersatt, det är människans ansvar att åtgärda hästens miljö så att den slipper må dåligt."

Hos hästar i fångenskap syns rangordningen och konkurrensen oftast tydligare, i synnerhet när konkurrenssituationer om exempelvis mat eller utrymme uppstår. Finns det något att strida om så får dominansen betydelse i en tamflock. Ranghöga individer i en flock som lever i fångenskap får ofta företräde till sådant som det bästa fodret och de bästa ligg-platserna.

Alla djur som hålls i fångenskap kan utveckla så kallade beteendestörningar, eller stereotypier som de kallas på fackspråk. En beteendestörning är ett tecken på att djuret har svårt att förhålla sig till sin miljö. Den får inte möjlighet att bete sig så som den är naturligt programmerad att göra och det skapar en slags ångest. Beteendestörningar fungerar ofta ångestdämpande för ett djur, de är ett sätt för hästen att hantera sin frustration. De ska tas som en tydlig varningssignal att något i hästens miljö är fel. När en häst visar beteendestörningar är djurvälfärden eftersatt, det är människans ansvar att åtgärda hästens miljö så att den slipper må dåligt.

Det finns en vetenskapligt bevisad koppling mellan den tid som hästen spenderar i stallet och frekvensen av beteendestörningar. Ju mer tid hästen tvingas spendera i stallet desto större är alltså risken för uppkomst av stereotypa beteenden. Därmed inte sagt att alla hästar som vistas i stall mår dåligt.

Källor:
Jo Bird, *Sköt om din häst på ett naturligt sätt*
P McGreevy, *Do stabled horses cope?* Journal of Biological Education 31, 1997
Karolina Westlund *Etologihänsyn i djurhållningen.* Veterinärkongressen 2010
Lesley Skipper, *Förstå hästens beteende*
Deborah Goodwin, *The Importance of Ethology in Understanding the Behaviour of the Horse* Equine Veterinary Journal 29, 1999
Evolution, Domestication and Feralisation. The Welfare of Horses

TYPISKA BETEENDESTÖRNINGAR

- **Krubbitning** – Hästen tar stöd med tänderna mot något, exempelvis kanten på sin box, och drar in luft. Det uppstår ofta ett ljud som låter som en rapning eller väsning.
- **Luftsnappning** – Detsamma som krubbitning men hästen tar inte stöd mot något.
- **Vävning** – Hästen vaggar från sida till sida samtidigt som den pendlar med huvudet.
- **Boxvandring** – Hästen vandrar runt i sin box och tycks inte kunna stå still, då hästen vandrar runt runt i boxen kallas det också för cirkelgång.

Sprid kunskapen bättre

Många hästägare är positiva till lösdrift och grupphållning. Det är vetenskapen också. **Trots det är uppstallning inomhus fortfarande det vanligaste sättet att hålla häst.** En ny studie konstaterar att glappet mellan vad man tycker och hur man gör ser likadant ut i flera nordiska länder. bakom studien efterfrågar tydligare och bättre information till hästägare för att fler ska gå över till lösdrift.

Linda Keeling, etolog och professor i djurskydd vid Sveriges lantbruksuniversitet SLU, har i flera studier tittat närmare på lösdriftens för- och nackdelar vid hästhållning. Ur ett djurskyddsperspektiv ställer hon sig mycket positiv till lösdrift, inte minst för att lösdrift ger hästarna möjlighet att på sitt eget vis utveckla det sociala samspel som är så viktigt för flockdjur.

RÖRELSE MINSKAR SKADERISK

Tillsammans med universitetet i Århus presenterade SLU för fem år sedan en rapport som konstaterade att det förvisso kan uppstå skaderisker för människor som närmar sig en hästflock för att fånga in och leda ut en av hästarna. Den resterande flocken kan reagera med nyfikenhet eller reagera på att rangordningen i gruppen förskjuts och om tumult uppstår mellan hästarna finns viss risk att människan hamnar emellan, blir klämd eller trampad på.

Riskerna, menar rapportskrivarna, minskade kraftigt om personen som hämtade in en häst höll sig i rörelse och stannade upp endast en kort stund vid hästen som skulle hämtas in.

När den infångade hästen skall ledas ut genom hagens grind förordar rapportskrivarna att man, för att ytterligare minska skaderisken, använder sig av en grind som är enkel att öppna och går att stänga bakom sig utan att det hinner gå allt för mycket tid. Att ta ut hästar en och en minskar också risken för skador på både människor och hästar jämfört med att ta ut många hästar ur hagen samtidigt.

– Man kan jämföra med barn som lär sig att utveckla sina sociala förmågor när de går i skolan. De är naturliga beteenden men de behöver stimuleras tillsammans med andra för att utvecklas och fulländas, säger hon och fortsätter.

– Jag skulle bli förvånad om inte antalet lösdriftsstall ökar i Sverige framöver.

I höstas kom en rapport som Linda Keeling är medförfattare till. Rapporten är ett nordiskt forskningssamarbete mellan flera vetenskapliga institutioner i Norge, Sverige, Finland och Danmark. I den har rapportskrivarna undersökt hästägares attityder till lösdriftssystem.

Drygt tre tusen hästägare som sammanlagt äger drygt 17 000 hästar tillfrågades. Av dessa hästar fick 8 % aldrig vistas löst tillsammans med andra hästar. Nästan hälften, 47 % av alla hästar som omfattades av studien, hölls på lösdrift utomhus i grupp dygnet runt och 45 % var uppstallade en och en inomhus men gick tillsammans med andra utomhus under hela eller delar av dagen.

Trots att inte ens hälften av alla hästar i undersökningen hade tillgång till utevistelse i flock dygnet runt var en majoritet av de tillfrågade hästägarna övertygade om att det är viktigt för hästar att ha tillgång till en flock. Hela 86 % svarade ja på frågan om de tror att lösdrift främjar hästens välmående och nästan alla, 92 %, tyckte att det var viktigt för hästar att ha sällskap av sina artfränder, det vill säga andra hästar.

Det finns en skillnad mellan attityd och faktiska förhållanden, konstaterar rapporten. Många är positiva till lösdrift, långt färre håller sina egna hästar så. Delvis beror det på att det bland många hästägare finns en oro för skador.

Hästägare som inte själva är vana vid att hålla häst på lösdrift uttrycker ofta en oro för att hästar på lösdrift utgör en skaderisk för andra hästar, och sig själva. En del av oron handlar om rädsla för att hästarna sparkar eller biter varandra så att skador uppstår, en annan del handlar om oro för att hästarna ska trampa sig eller gå omkull och på så vis skada sig själva.

Den här oron syns också i den nordiska lösdriftsrapporten. Enligt den svarade 45 % av deltagarna att de var oroliga för att en eller flera hästar skulle skadas om de fick gå löst tillsammans och av dem var 44 % också oroliga för att hästarna i lösdriftsflocken skulle komma till skada vid fodring. En viss oro för att människor kan komma till skada fanns också, 23 % såg att skaderisken ökar för människor som hanterar lösdriftshästar jämfört med dem som arbetar med hästar

Foto: Viktor Wrange

Linda Keeling, etolog och professor i djurskydd.

Text Mia Sahl

Foto: iStockphoto

51 % av de tävlingshästar som omfattades av undersökningen fick aldrig vistas i grupp tillsammans med andra hästar.

som stallas upp en och en i box.

– I verkligheten är skaderisken för människa i kontakt med häst som allra störst när de båda vistas tillsammans inne i en box eller ett stall, säger Linda Keeling.

Hon har vetenskapligt stöd för det, och har också på vetenskapliga grunder sett att grupphästhållning sällan orsakar större skador, varken på häst eller människa, jämfört med klassisk uppstallning inomhus. Däremot har det många positiva hälsoeffekter på hästarna som hålls utomhus i grupp.

– Självklart måste man tänka till när man hanterar sin häst, men det gäller ju alldeles oavsett om man har hästen på lösdrift eller i ett stall, säger hon.

– Om fler hade tillgång till faktisk kunskap, både kring grupphästhållningens fördelar och hur man rent praktiskt gör när man håller hästar på lösdrift, så skulle förmodligen antalet lösdriftsanläggningar öka markant, tror Linda Keeling.

Hennes åsikter överensstämmer med de övriga rapportskrivarnas. Gemensamt avslutar de sin rapport med att kommentera glappet mellan vad hästägare tycker, och hur de faktiskt gör;

”Det finns ett samband mellan nuvarande praxis och hästägares attityd. Tvärtemot vad vetenskapen sett så är oro för skador vid lösdrift fortfarande stor. Sättet som vetenskapliga fakta förmedlas till hästägare är ännu inte optimalt. Framtida insatser bör därför göras för att överbrygga det glapp som finns mellan vetenskap och praktik samt att förmedla kunskap och fokusera på praktiska lösningar för grupphästhållning.”

Slutligen föreslår rapporten att ”de nationella riktlinjerna för hästens välfärd bör omformuleras så att de omfattar det faktum att grupphästhållning är det bästa sättet att uppfylla hästarnas behov av social kontakt.”

FLER STUDIER KRÄVS

Tillsammans med två andra forskare publicerade Linda Keeling 2011 en artikel om lösdrift i den vetenskapliga tidskriften Applied animal behaviour science. Artikeln handlar om de vetenskapligt bevisade fördelarna med grupphästhållning men tar också upp behovet av fler vetenskapliga studier på just häst. För andra husdjur, i synnerhet lantbruksdjur, finns gott om studier kring beteende och miljö i grupp. Men hästar i grupp har inte studerats i alls lika stor utsträckning. I artikeln står: ”Denna kunskapslucka kan mycket väl stå i vägen för objektiva beslut som i praktiken skulle kunna optimera möjligheterna till hästhållning och i slutändan förbättra och säkerställa både hästens välfärd och människans säkerhet.”

”Sluta behandla hästar som håriga människor!”

Per Michanek är veterinär och har tränat och tävlat galopphästar i 25 år. **Han undervisar på hippologprogrammet vid hästnäringens riksanläggning i Flyinge där han också är forskningsansvarig.** Per driver ett litet tävlingsstall för galopphästar och har haft sina egna hästar på lösdrift i 25 år.

Hur många hästar har du?
Just nu har vi tre galopphästar, alla går på lösdrift.

Känner du till fler tävlingsstall med lösdriftssystem?
Ja, det finns några fler, men det är i relativt liten omfattning och vanligast bland amatörtränare.

Varför är lösdrift ännu så ovanligt i Sverige?
Det handlar nog mest om att många människor tror att hästar fungerar som människor. Om man inte vet hur en häst fungerar så utgår man från sig själv, det är helt naturligt. Man tänker att en häst vill ha tre mål mat om dagen och en skön säng, precis som vi själva vill.

Men en häst är programmerad att söka föda hela tiden, de skiljer inte på natt och dag på samma sätt som vi gör. De har också betydligt mindre behov av att ligga ned. Om de går helt fritt äter de ofta mer på natten, i synnerhet på sommaren då natten är svalare än dagen och kylan gör det lättare för hästen att vara aktiv.

Känner du till några ridskolor som har sina hästar på lösdrift?
Det finns en del naturbruksgymnasier i Sverige som har det, men jag känner inte till några regelrätta ridskolor i Sverige även om det nog finns några enstaka. I Tyskland däremot finns ett helt gäng. Lösdrift är generellt mycket vanligare utomlands, bland annat i USA och Australien.

Varför har vi i Sverige ofta hästarna uppstallade?
När hästar användes i jordbruket och i kavalleriet var det förmodligen mest praktiskt att ha hästarna inne. De arbetade hårt på dagarna och behövde natten till att äta och vila. Man hade kanske heller inte tillgång till så mycket mark att de kunde beta fritt.

Som veterinär, ser du skillnad på fysisk och psykisk hästhälsa på gårdar med lösdrift kontra stall?
Det är svårt att säga något säkert, men det jag vet alldeles säkert är att med våra hästar är det sällan några problem. Och så finns det vissa åkommor som lösdriftshästar klarar sig helt ifrån, som luftvägsproblem och kolik, det får inte de som går ute dygnet om.

> **”Stallet är mer till glädje för oss människor än för hästarna”**
> Per Michanek, veterinär och hästägare

Vi anar att en attitydförändring till lösdrift är på gång i Sverige, men hur lång tid tar det tror du?
Den kommer, men det tar lång tid. Hästvärlden är en konservativ bransch. Jag är ofta ute och pratar om lösdrift och en vanlig reaktion från hästägare är att ”det där låter ju toppen, men hos oss kan vi tyvärr inte ha våra hästar så.” Och så anger man lite olika egna anledningar som oftast inte är så särskilt begripliga om jag ska vara ärlig.

Så varför går det så trögt?
Man är så rädd för att ändra på det som varit. Vi har ju haft galopphästar i 25 år på det här sättet och det går alldeles utmärkt, men jag vet att det fortfarande finns ett stort motstånd. De flesta förstår inte att det finns stora fördelar med att ställa om. Många tror också att det är stor skaderisk, att hästarna ska trampa sig, sparka varandra, gå omkull och skada sig lättare om de går ute. Men det finns studier som visar att det inte är så. Bland personer som arbetar med galopphästar, och även andra tävlingshästar, finns också en föreställning som handlar om att hästarna springer av sig sin energi ute och därför inte kan prestera lika bra på tävlingar. Det har inte vi märkt något av.

Tävlingsstall då, som ditt eget, där man premierar prestation och friskhet, kan lösdrift inte ta sig in där snabbare om det nu är så bra på alla vis?
Jo, man tycker ju det. Det är en rätt märklig inställning att hästar som arbetar och tävlar på hög nivå måste stå inne och vila mycket. Det är ju egentligen precis tvärtom, ju hårdare de jobbar desto viktigare är det att de får komma ut och röra sig resten av dygnet för att hålla sig friska i rörelseapparaten.

Hur går det för dina egna hästar, strålande eller?
Ja, det går ibland rätt så bra för våra hästar. För alla tävlingshästar är det ju många variabler som ska klaffa för att man ska få fina resultat på tävling. Men tittar man på våra resultat över en tioårsperiod

Per Michanek på sin egen häst Nittiåttan, framgångsrik galoppör.

så har vi nog bättre resultat än många andra som håller sina galopphästar på traditionellt vis i stall.

Så du ser bara fördelar med lösdrift?
Ja, det finns bara fördelar. Det är bättre, och billigare. Hästen får rent fysiologiskt ett liv som liknar det som de är programmerade för. De kan använda sina medfödda instinkter och det mår de bra av. Hästar är väldigt anpassningsbara, och många klarar sig bra i en box. Men de flesta är nog inte riktigt nöjda med att stå instängda stora delar av dygnet.

Vad kan man själv göra om man idag har häst på traditionellt sätt i stall men vill lägga om för att komma närmare det "naturliga" beteendet?
Låt hästen vara ute så mycket som möjligt, gärna i grupp på så stor areal som möjligt. Sluta att behandla hästar som stora håriga människor, de är en helt annan, mycket tålig djurart med andra behov än vi. Stallet är mer till glädje för oss människor än för hästarna.

Stadig tillgång till mat är också en viktig del, hästen mår bra av att kunna äta lite hela tiden. Men man får försöka begränsa tillgången på olika sätt eftersom vissa hästar lätt blir tjocka. Vi har foderautomat- er som ger hästen foder varannan timme hela dygnet. Det kan man ju också ha i ett vanligt stall. Fri tillgång till mindre näringsrikt foder kan vara en lösning om man vill ge hungriga men lättfödda hästar foder dygnet runt. Många hästägare idag efterfrågar näringsrikt foder, näringsrikt har blivit liktydigt med bra. Men det är inte helt sant i hästsammanhang eftersom hästar mår bra av att tugga och hålla matsmältningssystemet igång dygnet om snarare än att få i sig mycket näring ett fåtal gånger per dag.

Tror du på nya djurskyddslagstiftningar, som exempelvis förbjuder att man håller häst inne i box mer än några timmar per dygn?
Nej, jag tror inte alls på lagstiftning här, detta är ingen djurskyddsfråga, det handlar om att ge djur som redan har det bra ännu bättre, och lösdrift passar inte alla. Det är bättre att förändra genom att visa på fördelar och möjligheter. Jag tror att små hästhållare kan bana väg här. För det är klart enklare att lägga om till lösdrift om man har få hästar. Det behövs ju en hel del markyta, om man inte investerar i ett automatiserat grupphållningssystem som tar mindre plats, men det kostar ju å andra sidan mer.

1 MORÖTTER

Detta klassiska hästsnack ger tillskott av karoten som ombildas till vitamin A i hästens matsmältningssystem. Extra bra nu under vårvintern då A-vitaminhalten i grovfodret avtar. Lämpligt även för överviktiga hästar eftersom morot innehåller stor mängd vatten och relativt lite energi.

2 GRANRIS

Granar och granris är toppen för en häst att småtugga på och sysselsätta sig med i hagen. Det är relativt näringsfattigt men rejält tidskrävande att äta. Men lägg bara ut vanlig skogsgran. Kungsgran, silvergran och idegran är nämligen giftiga för hästar.

AKTIVERA DIN HÄST!

Hästar som har för lite att göra riskerar att utveckla olika typer av beteendestörningar och stressrelaterade hälsoproblem. Djurskyddet tipsar om några **mentala utmaningar och knep du kan ta till för att sysselsätta din häst** lite extra i vardagen.

Text Mia Sahl **Foto** iStockphoto **Källor** SLU, Tidningen ridsport

6 HÖNÄT

Fodra din häst med grovfoder genom ett finmaskigt så kallat hönät. Att det tar tid för hästen att tugga i sig strå för strå är bra både för hästens matsmältningssystem och psyke eftersom den håller sig sysselsatt länge.

7 ÄPPLEN I HINK

Skär några äpplen eller morötter i småbitar och lägg dem i hästens vattenhink. Att jaga rätt på äppelbitarna i vattnet ger de flesta hästar en stunds extra matunderhållning.

3 JOLLYBALL

Alla hästar gillar dem inte, men somliga älskar att leka och slänga runt utomhus med den här typen av plastboll med handtag anpassad för häst. Stora modeller som liknar pilatesbollar finns också, de kan får somliga hästar att bete sig som spralliga små föl.

4 RÖRELSE

Hästen är byggd för att röra sig i lugnt tempo långa sträckor. Visst behöver den också ridas i galopp för att bygga upp kondition och blodcirkulation, men långa lugna promenader med dig på ryggen är bra sysselsättning för hästen som samtidigt bygger upp kroppens senor och ligament.

5 LUGNA TEMPOVÄXLINGAR

Även under en stillsam ridpromenad i skogen kan du som ryttare öva på att ytterligare påkalla hästens uppmärksamhet för att stärka ert samarbete. Be hästen att gå lite snabbare en stund, för att sedan sakta av, kanske göra en halt och sedan fortsätta framåt. Låt hästen trampa på en stund och upprepa tempoväxlingarna igen efter en stund. Garanterat uppmärksamhetskrävande för din häst, och dig.

8 HÄST VID HAND

Hästen måste inte alltid ridas för att aktiveras. Från marken kan du, med hästen i grimskaft, öva på mängder av färdigheter som är toppen för både häst och ryttare i vardagen. Ge din häst mentala utmaningar genom att lära den att exempelvis stanna när du stannar, stå still när du går runt den och backa på kommando. Lär också din häst att gå undan för tryck, lägg handen mot exempelvis hästens bakdel och behåll trycket tills hästen klivit undan. Sådana övningar gör hästen mer uppmärksam på din skänkel (benets tryck mot hästens mage) när du sedan rider på den.

Text Mia Sahl

Sportband för hundar

Ta hjälp av ny radioteknologi och artificiell intelligens för att spåra och hålla koll på din hund. I slutet av mars lanseras spåraren Tracy, en liten tålig manick med lång batteritid som du fäster i hundens halsband. Med hjälp av en app kan du sedan läsa av och få en överblick över din hunds hälsa och dess vardagsvanor genom att analysera rörelsemönster, andning, matvanor, motion och vila. Springer din vovve bort ser du var hen är i appen. Läs mer på: **tracytrackers.com**

Charmig djurapp för barn

"Nordpolen – djuräventyr för barn" är en charmig app som fungerar som en interaktiv faktabok. På Arktis får man träffa myskoxar, fjällripor, en ren, en fjällräv och flera andra djur. På isberget finns valrossar, späckhuggare och sälar. I scenen som kallas evig is hittar man isbjörnar och hoppande grönlandssälar. Totalt finns mer än 40 arktiska djur i appen. Finns att köpa för 35 kr i **App store**.

Fler appar!

Få mer tips på fina djurrelaterade barnappar via: www.pappasappar.se/naturvetenskap-teknik

Låna en häst!

Är du sugen på att rida men vill inte köpa egen häst? Bor du dessutom i närheten av Enköping? I sådana fall kanske en andelshäst kan vara något för dig. Jädra häst kallas systemet som arbetats fram på Jädra gård. Du får tillgång till en för dig utvald och välutbildad häst att rida två gånger i veckan, i priset ingår ridlektion varje vecka. Gården tar hand om hästens skötsel och allt runt omkring. Pris från 3 400 kr. Läs mer på **jadra.se**

En klassisk kattbanan!

Kopplingen katt och banan känns kanske inte helt solklar, men helt klart är att den här gula kattleksaken med bananform redan blivit en klassiker. Alla kattleksaker från Cosmic catnip är fyllda med 100 % ekologiskt odlad kattmynta, något som garanterat kommer fånga din katts intresse. Finns att köpa på **djurprylaronline.se**

BOKTIPS!

MINA LIV SOM HUND

Författare: W Bruce Cameron
Bokfabriken

"En dag insåg jag att de varma, pipande sakerna som luktade konstigt och kravlade kring mig, var mina bröder och systrar. Jag blev väldigt besviken."

Efter ett kort liv som herrelös hundvalp, återföds Bailey som en golden retriever och träffar snart den åttaårige Ethan. Under sina många äventyr tillsammans med sin lille husse lär sig Bailey hur man är en duktig hund. Men det visar sig att livet som älskat husdjur inte är slutet på Baileys resa. Så, vad är egentligen meningen med tillvaron?

Finns att köpa på **bokus.com**

Djurvänliga ställen

På **morrr.com** kan du upptäcka djurvänliga platser runt om i Sverige. En interaktiv karta visar dig förslag på ställen där exempelvis din hund är välkommen för shopping, ett restaurangbesök eller en kaffe.

Bli medborgar-forskare du också

Allt fler forskare tar hjälp av allmänheten för att samla in data till olika forskningsprojekt, skriver tidningen Miljöaktuellt. I takt med den digitala utvecklingen har möjligheterna att rapportera in olika fynd blivit allt större.

Sveriges största medborgarvetenskapliga resurs heter Artportalen, den drivs av Artdatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet och Naturvårdsverket. På Artportalens hemsida kan man rapportera in observationer av alla möjliga slag, till exempel svampar, växter, däggdjur, fåglar och insekter. I genomsnitt matas en ny observation in i systemet var femte sekund.

När mängder av data samlas in på det här viset kan vetenskapen lättare kartlägga djur och fåglars vandringsmönster, något som i förlängningen kan hjälpa oss att förstå mer om bland annat klimatförändringarna. Läs mer på: **artdatabanken.se**

BOKTIPS!

HUR TÄNKER DIN KATT

Författare: Bo Söderström
Bonnier Fakta

När blev vildkatten tam? Var vill din katt bli klappad för att må extra bra? Hur ska du undvika att din älskling krafsar på finmöbeln?

I denna bok får du svar på dessa frågor och många därtill. Trots att det under de senaste åren skett häpnadsväckande forskning om katter når dessa spännande resultat sällan utanför universitetens snäva krets.

I denna bok tolkar forskaren och biologen Bo Söderström de allra mest intressanta resultaten från forskningsfältet på ett lättbegripligt och populärvetenskapligt sätt.

Kommer ut i april och går att bevaka på **bokus.com**

Känd designer lyfter djuren för Ikea

Ikea går i H&M:s fotspår och inleder till våren sitt första samarbete med en känd modedesigner. Fler samarbeten är på gång. GILTIG är en tillfällig kollektion, med minst sagt småknasiga mönster och uttryck, starkt inspirerade av djurvärlden. Bakom kollektionen står den brittiska modeskaparen Katie Eary. Kollektionen börjar säljas på svenska ikeavaruhus 15 april och säljs så länge lagret räcker.

GILTIG tekopp med fat 40 cl, 69 kr, Ikea.
GILTIG serveringsskål i porslin, 59 kr, Ikea.

Svensktillverkat djurfoder

Granngården har lanserat sitt eget märke med svensktillverkat hund- och kattfoder, fritt från konstgjorda smaker, färgämnen och konserveringsmedel. De olika fodertyperna innehåller även omega 3 (EPA, DHA) och omega 6 för frisk hud och fin päls.

Natt på museet

Vad gör egentligen alla uppstoppade djur inne på museet när alla utom nattvakten har gått hem? Varje fredag i februari håller Naturhistoriska riksmuseet i Stockholm kvällsöppet för nyfikna barn mellan 7–10 år. Passa på att följa med på den populära specialvisningen och upptäcka museet i ficklampans sken.

Tid: kl 18.30–20.15 varje fredag.
Pris: 150 kr/barn. Begränsat antal platser, endast förköp i kassa eller på **nrm.se**

Avlivning är aldrig ett första alternativ

Det har funnits i över tio år nu. Djurskyddets generalsekreterare Åsa Hagelstedt har besökt Djurskyddet Kattfotens katthem som helt utan stöd från Halmstad kommun **räddar livet på fler än 400 katter** om året.

Text och foto Christer Persson

På den halländska västkusten ligger sommarstaden Halmstad, känt för sina långa sandstränder och blomstrande turism. Några kilometer från sandstranden, i närheten av innerstadens lummiga oas med det passande namnet Norre katts park, ligger Kattfotens katthem.

Kattfoten startades 2004 av Catarina Niklasson-Schöön, Maj Bengtsson och Lotta Alexander. Sedan några år tillbaka drivs det under Djurskyddets flagg och idag är också cirka 15 volontärer knutna till verksamheten. Under årens lopp har tusentals hemlösa katter passerat här. Katter som gått från ett liv i ovisshet, i vissa fall ren misär, till att bli välkomna familjemedlemmar i trygga hem.

Djurskyddets generalsekreterare (närmast kameran) tillsammans med Kattfotens ordförande Catarina Niklasson-Schöön och hennes son Henrik i katten Jessies bur.

– Vi placerar ut ungefär 450 katter om året till nya hem, en siffra som varit någorlunda konstant sedan vi startade verksamheten. Eftersom vi bara har tillstånd för att ha 40 katter i lokalerna så visar det på att vi är ganska effektiva. Vi vill inte att katterna ska sitta här för länge, ett katthem är bara en nödlösning, säger ordförande Catarina som visar runt bland burarna i de mysigt inredda lokalerna.

Idag är Djurskyddets generalsekreterare Åsa Hagelstedt på besök.

– Det är fantastiskt att träffa alla mysiga katter och få höra så många solskenshistorier om de som fått nya hem. Möten med djuren och alla engagerade människor ger mig energi inför det fortsatta arbetet i förbundet, förklarar hon.

– Jag hoppas att jag får möjlighet att vara ute ännu mer i verksamheterna framöver nu när vi organiserar om i verksamheten, säger hon samtidigt som hon kelar med en av Kattfotens inneboende.

– Problemet med sådana här besök är att jag alltid vill ta med mig flera djur hem efteråt, skämtar hon.

Åsa har många frågor till Kattfotens personal. En av dem är hur de arbetar för att marknadsföra sig och skaffa sponsorer. På andra djurhem som Åsa besökt har hon fått bilden bekräftad, att ekonomin är ett stort bekymmer.

– Men jag har också sett fina exempel på kreativa lösningar, säger hon och berättar om hur ett katthem startat kattpensionat vid sidan om den ordinarie verksamheten. Hon har också träffat några som satsat på så kallad bursponsring.

– Det är oftast enklare att få människor att sponsra konkreta grejer, till exempel en bur. Då ser man vad pengarna gått till, säger hon.

Halmstad kommun stödjer inte Kattfotens verksamhet ekonomiskt, beklagligt tycker Åsa. I synnerhet som Kattfoten tar emot katter från både polis och kommun. Även Länsstyrelsen i Halland och flera bostadsföreningar i trakten lämnar katter till Kattfoten.

– Trots det bidrar inte kommunen med en enda krona till verksamheten,

Carolina Karlsson har jobbat på Kattfoten i snart tre år och tycker att det bästa med jobbet är att få kela med alla katter och träffa alla trevliga människor som vill skaffa katt. ”Att bara vara här är helt underbart”, säger hon samtidigt som hon passar på att leka med blyga katten Alex.

förklarar Catarina.

– Kommunen upphörde med det ekonomiska stödet redan 2009, sedan dess har vi fått klara oss själva. Detta trots att vi också hjälpt personer i olika arbetsmarknadspolitiska program i vår verksamhet, förklarar hon.

Lokalerna, som tidigare fungerade som redskapsbodar för stadens parkarbetare, får Kattfotens katthem betala cirka 30 000 kronor om året för att få använda.

– Då tillkommer vatten och el, säger Catarina och suckar.

Så hur gör de för att få verksamheten att gå runt?

– Vi arrangerar loppisar och trycker en egen kalender varje år. Det gör att vi får in lite sponsorer till verksamheten.

Kattfoten får också en del donationer från företag och privatpersoner, bland annat från ortens superkändis, musikern Per Gessle. Men det räcker inte för att täcka lokalhyra och omkostnader för mat och veterinärvård.

– Därför söker vi hela tiden bidrag. Vid vissa akuta situationer, som till exempel när en katt behöver opereras, går vi ut på Facebook och söker pengar just för det ändamålet, förklarar Catarina.

”Vi vill inte att katterna ska sitta här för länge, ett katthem är bara en nödlösning”
Catarina Niklasson-Schöön, Djurskyddet Kattfotens katthem

Personalen på de flesta djurhem handskas ofta med svåra beslut kring veterinärvård. Då och då får de larm om katter som är så akut sjuka eller svårt skadade att de behöver vård innan de tas in på katthemmet. Catarina säger att Kattfotens policy är att avlivning aldrig ska vara det första alternativet.

– När en skadad eller sjuk katt kommer in ser vi alltid till att den direkt bedöms av en veterinär. Finns det hopp för katten att bli frisk inleder vi alltid behandling, i bland även operation.

Catarina Niklasson-Schöön berättar gärna solskenshistorier om hur Kattfotens arbetssätt gett sjuka katter en ny chans i livet. Som den om en hemlös vuxen hankatt som bara vägde 1,6 kilo när han fångades in.

– Blodvärdena var usla men veterinären rådde oss att ändå ge honom en chans. Några dagar senare hade hans blodvärden stigit och han började äta mer och mer. Idag är han en fullt frisk katt som bor i ett av våra jourhem.

Catarina och hennes medarbetare är väl medvetna om det begränsade ekonomiska utrymmet, det måste de förhålla sig till varje dag.

– Ekonomin tillåter ju tyvärr inte hur stora ingrepp som helst. En operation kan gå upp emot 30 000 kronor. Ibland måste vi tänka till och ställa oss frågan hur många friska katter vi kan hjälpa till priset av att rädda en sjuk. Det är jättetuffa beslut, säger hon.

När Åsa Hagelstedt lämnar Kattfoten gläds hon trots allt över alla de tusentals katter som tack vare Catarina och hennes medarbetare har hittat ett varmt och skönt hem. Och för er som undrar, Åsa tog inte med sig någon katt hem denna gång heller.

Text Maria Lundvall

Krav på ”gullighet” plågar våra hundar

Branschorganisationen Svensk Djursjukvård vill bidra till att bryta den onda trenden av extremavel bland sällskapsdjuren. **Över 700 veterinärer gjorde under sommaren 2015 ett gemensamt upprop** för att visa sin frustration över extremavelns negativa effekter för djuren, skriver Maria Lundvall, branschansvarig vid Svensk Djursjukvård.

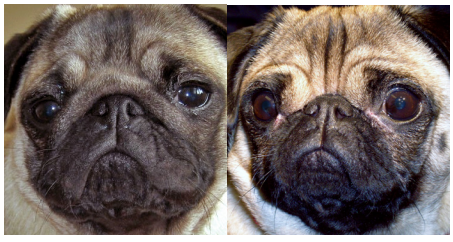
Foto: iStockphoto

Trubbnosiga hundar och katter har ökat enormt i popularitet i Sverige och aveln för att få fram valpar med runda, platta ansikten och smala näsborrar har exploderat. Det har gått så långt att vi betraktar de här extrema utseendena som normala. Att dessa djur uppenbart har svårt att få luft med högljudd, ansträngd andning och påtaglig trötthet vid fysisk aktivitet har kommit att betraktas som ”normalt för rasen” eller rent av gulligt. Det är djuret som får betala priset genom ett kortare liv, sämre livskvalitet och sjukdom.

En av de drabbade hundarna är mopsen Selma. Selma har en extremt kort nos, hennes näsborrar var smala streck och gommen var för lång för hennes trånga svalg. Selma klarade värme sämre än andra hundar eftersom hon inte kunde reglera sin kroppstemperatur genom näsa och mun. Det kraftiga hudvecket ovanför nosen skavde mot hornhinnorna vilket var på väg att göra henne blind. Selma var en social hund som upplevdes som glad. Hon kände inte till någon annan tillvaro. Men hon orkade inte gå lika långa promenader som andra hundar. Hon snarkade och lät när hon andades, ibland kräktes hon. Hennes matte började bli orolig.

En veterinär bekräftade att Selmas andning var onormal. Hennes besvär kunde åtgärdas genom en omfattande operation där Selmas näsborrar öppnades upp och gommen kortades av. Nosvecket som skavde mot ögonen togs bort. Efter operationen ser matte att Selmas liv blivit mycket bättre, hon är pigg, andas ljudlöst och hon njuter av att kunna nosa och känna dofter under promenaderna som blir längre och längre. Selma och hennes matte hade tur, för många andra trubbnoshundar finns ingen annan utväg än avlivning, deras luftvägar är alltför trånga och de klarar helt enkelt inte av en operation.

Foto: Privat

Mopsen Selma före och efter operation där bland annat nosvecket togs bort.

”Det är djuret som får betala priset genom ett kortare liv, sämre livskvalitet och sjukdom”

Djursjukvårdspersonalen vittnar om att en stor andel av hundar och katter från de extremt trubbnosiga raserna som mops, fransk och engelsk bulldog, bostonterrier, pekignese och perserkatt, har andningsproblem som påverkar deras livskvalitet negativt. Medellivslängden bland mopsar och bulldogar är flera år kortare än bland hundraser med normal noslängd. Extremavel för skönhetsideal som orsakar lidande eller funktionsnedsättning är förbjudet enligt svensk djurskyddslag. Ändå fortsätter dessa djur att avlas, köpas – och lida. Djuret dör för tidigt, eller måste opereras.

Vi människor sätter inte djurens välfärd främst. Svenska veterinärer vill att alla djur skall ha rätt till fria luftvägar, att kunna andas obehindrat, känna lukter och reglera sin kroppstemperatur.

Potentiella och nuvarande djurägare måste förstå att trubbnosighet leder till att djuren inte kan tillfredsställa dessa grundläggande behov. Under hösten 2015 lanserade branschorganisationen Svensk Djursjukvård initiativet #Ogulligt för att stoppa trubbnosiga hundars lidande till följd av extremavel. 221 548 personer har sammanlagt nåtts av Svensk Djursjukvårds checklista för valpköpare för att välja sunda hundar, och initiativet har lett till engagerad debatt i sociala medier.

Tusentals personer har skrivit på vår tass- och namninsamling på www.ogulligt.se. Tass- och namninsamlingen lämnades den 27 januari in till landsbygdsministern och regeringen. Det är dags för hela djursverige att vakna och ta ansvar.

Det är inte gulligt att inte kunna andas.

Fotnot: *Texten är en uppdaterad version av ett debattinlägg som publicerades för första gången i Aftonbladet den 23 september 2015.*

Foto: Svensk Djursjukvård

Maria Lundvall
Leg veterinär och branschansvarig för SLA-Svensk Djursjukvård.

DJURKRYSSET

												SER MAN UPP TILL	DELAS I VÅDER		REPRIS-ÖNSKAN / PRESS		VAR SLAVAR / DEL AV SALT
										BETECK-NAS MED BOKSTAV			4				
										FIRADES I SMÅLAND / TOG BORT				SAKNADE FÖRÄLDRAR / LÄKARE UTAN LEG			
										→							RIKS-DAGENS ORD-FÖRANDE
										NED-SMORT / HA I KIKAREN							8
										→		KORS		KÄNNA PÅ SIG / UPPÅT			
										MARK-NADS-PLATS					TRIVS I ROTBLÖTA / UPPTRÄDDE PÅ SCEN		
										ROTERA SIDLEDES / ÄR STIG-BYGELN			3			STICKA	
Kryss & Quiz AB	ÄR KLOR-FYLLD	ÄKTA HÄLFT / FÅR SYN PÅ	→	FRAMDEL / FYNDIG AVSLUT-NING	→	GJORDE I ORDNING DRAG-HÄSTEN	BLIR KNIV MED TIDEN	ÄR PENGAR SÄGS DET	SKRÄM-MANDE SAGT			PLACER-ADE / SITTER I TULLEN					
BLÅ-GRÖN					10		TID FÖR LÄNGE SEDAN										
LITEN MARKATTA / DARRIGT TRÄD							GÖRA LÄTTARE / YNGRE UPPLAGA							VAR MEST VASS / ÄR I CENTRUM			VARA KLÄDD I
→			HADE KRAFTER NOG		HÖRDES / BITANDE		2			FÖRA OVÄSEN / GLATT STÄLLE						DEL AV VATTEN / SVIKTADE	
ÄR LÅNG-BENTA			6					SITTA UPPE SENT	TVÅ LIKA / PLUS-EFFEKT			GNUTTA	ÄGNA SIG ÅT / HAR LAGER PÅ LAGER	9			
LITEN FÖRDJUP-NING	MÄRKT / REST FRÅN BRÄNT						VRÅL-HUNGRIG / RABATT-PLATS										STOPPAR I SIG
→				BLIR BLÅST I SLUT-ÄNDEN / SLÄT							GÅTA / DET ÄR DROPPEN				ÄN / HAR MAN TILL HÖGER		
HÖRS FRÅN SKOTTE / EPOK						HETTE EU / ENGELSK HERRE			SPARKAT			1					
→					ÄTER OLLE				KOMMA ÅT			SKÖNJDE					
FÖLJER MAN LAGEN PÅ				7			LEKMAN				5			VET MAN EFTER STUDIER			

TÄVLA OCH VINN PRISER FRÅN VIVARA!

Vi lottar ut fem "mespaket" från Vivara som innehåller en fågelholk för mesar, jordnötsautomat, jordnötter och en energikaka med frön. Perfekt för att skämma bort mesarna.

GÖR SÅ HÄR:

Kryssets numrerade rutor (i nummerordning) bildar ett lösenord. SMS:a lösenordet till **72672**. Skriv: **kryss** (mellanslag) **djur** (mellanslag) **lösenordet** samt ditt namn, fullständig adress. (SMS-kostnad: 7 kronor.)

OBS! För att SMS-tävla behöver ditt mobilnummer registreras hos WyWallet. Det kostar inget, och du gör det bara en gång. SMS:a WW till 71798. För frågor, ring deras kundtjänst: 0771-22 50 50.

Senast **8 april** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

vivara
www.vivara.se

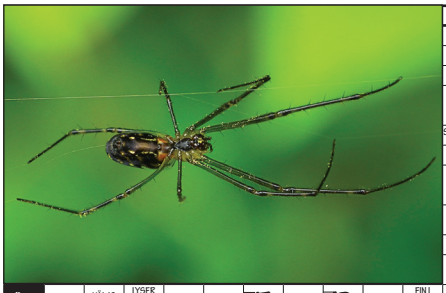

5 VINNARE!

GRATTIS!

Förra numrets vinnare:
Teo Jern Eggby, Anna-Lisa Welander, Margaretha Ödjar, Gunilla Dufwa och Susanna Lilja.

Rätt lösning till Djurkrysset i nummer 4, 2015:

Kryss & Quiz AB	SLAG I MAGEN	VÄLJS PÅ STATION	LYSER UPP OCH UPP-LYSER	SKOLA	CIRKA SJUTTON	F	STRÅNG	R	ELRITSA	FIN I KANTEN RIKT-NING
DOPPT I GRYTAN, HAR STEGE OCH FÄRG	F 1	O	N	D	U	E	STÖCK-DEL, SÅ SKRIVS EN	A	K	T
P	O	K	E	R	INSATTA, ÖVER-OCH UN-DERDEL	M	E	D	V	E 2
STORA I ATLAS	S	T	KANON-LÅGE, SJUNGAN-DE ÖLA	E	S	S	E 7	LOGGAS, FN I NY	I	N
LOFOTEN	T	A	S	S	E	N	SPETS, ÖVER ERA	U	D	D
UTAN LIKE, HAR TOLV DELAR	E	N	A	S	T	Å	E	N	D	E
Å	R	SMILA HÅLLER MAN STÄLL-NINGARNA I	L	E	GER EN STILLA STUND	R	O	ÅGNAR SIG ÅT ÅRGÅNG	SUND MEN INTE HÅL-SOSAM, DATABILD	N
ÄR OFTA UNDER JORDEN	L	Y	O 5	R	DET KYKER I KÖKEN, HA TUR-NUMMER	E	N	R	I	S
MED-HÅLL, BÖJA SIG	J	O	DEL AV RÄTTFÄLLAN, SOMMAR I SLUTET	A	K	T	GRÖNT LJUS, VÄNDA SIG UPPÅT	O	K	FÖR ORD-NINGENS SKULL
B	U	G	A	SKÄR, MÄRKE	Ö	TIDS-EPOK	B	R	O	N
VAR RIKTIGT RÄDD	D	A	R	R	A	D	E	KOMPASS-STRECK	N 6	OSANDE HARANG

→	H	INGÅR I BESÄTT-NING	MED PÅ SJUKHUS	SLICKAR I SIG, ORDNING	L 8	HAR MAN BÅDE TUNN OCH TJOCK
STUVAT OM MAT-FÅGEL	Ä	N	D	R	A	T
S	N	Ö	R	I	P	A
SES VÄST-NYTT I TINGE-LING	G	T	GRABBAR, VISAR RABIAT	T 4	A	R
F	E	LIKNAR PIPPI, BIKINI-DELAR	V 9	U	R	M
VILLER-VALLA	R	Ö	R	A	MÄRKTES MER FÖR-I TIDEN	SLÄPA I BLEKINGE
RÄTT I PANNAN	P	A	E	L	L	A
DRACKS MER PÅ FÖRR	B	Å	R	D	I BERG I HAV, INTAR DET MESTA	I	S
	F	HEMMA-GJORDA, SLUT-ORD	E	G	N	A 10
	P	STÄR FÖR NÅGON, HÖLL MED	E	N	GNAGARE	
	S	M	I	T	E	R
	T	HÅL-UPPHOV	BIDRAR KANIN MED	Å		
HOPPATS PÅ I KON-FLIKT	Ö	N	S	K	A	T
ÄR ALLTID EN KVINNA	R	T	A	N	T	
BLI GRÖN	Ä	R	G	A		
ÄPPEL-SORT	M 3	I	O	ÄR INGEN FRAM-TID		
	N	R	ÅPPEL-SORT	M	I	O
	S	Å	L	D	E	R
TAR SIG UR BUR	S	M	I	T	E	R
PLASTIG KARL	K	E	N	HÅL-UPPHOV	BIDRAR KANIN MED	Å

Fråga oss! Har du en fråga till våra experter? Mejla till redaktionen@djurskyddet.se.
Du vet väl att du kan läsa fler frågor och svar på **tidningen.djurskyddet.se**?

VETERINÄREN

Foto: iStockphoto

MIN HUND KLIAR SIG

Jag äger en treårig mittelspitz hane som helt plötsligt börjat klia sig periodvis. Han brukar inte fälla så mycket päls men nu kan man kamma stora högar utan att han får några ”kalhyggen”. Han sover också mer än han gjort tidigare och han slickar sig ofta på benen. Jag har ju haft honom sen han var valp och inte sett några sådana tendenser tidigare. Är säker på att han inte fått ”rävskabb” då han aldrig varit i sådan terräng.

John Wedin

SVAR **Det går inte** att ställa ens en ungefärlig diagnos utifrån denna beskrivning. Symtomen stämmer in på massvis av olika saker som allergi eller många andra hudlidanden. Vid plötsligt uppkommen klåda måste parasiter uteslutas först och det finns många fler än rävskabb. Trötttheten passar in dåligt med de andra symtomen.

Du behöver gå till en veterinär som kan ta en ordentlig sjukhistoria och noga undersöka hunden. Veterinären får sedan bestämma vilka eventuella prover som ska tas för att ställa en diagnos. Tyvärr ser hudproblem ofta väldigt snarlika ut och i många fall är det en utmaning att ställa rätt diagnos.✖

Foto: Lizzan Wiberg

Torkel Falk
Veterinär och ordförande i
Djurskyddet Helsingborg

ETOLOGEN

MIN HUND BAJSAR INNE NÄR DET ÄR MÖRKT UTOMHUS

Hur kommer det sig att min hund Bosse som är ett och ett halvt år har börjat göra sina behov inne nu när det mörknat utomhus. Händer inte varje dag men nästan. Vet att han är mörkrädd och därför är jag alltid med honom ute på kvällen, och när jag jobbar kväll enstaka gånger är han i hundgården tillsammans med min andra hund Hugo cirka fem år som kom som omplacering för tre år sen. De är bästa kompisar. Hundgården är ett varmt rum med lampor och leksaker, filtar med mera. Vi går promenad minst en timme varje kväll annars går dom på lina ute. De är endast i hundgården när vi jobbar eller åker bort där de inte kan följa med, annars är de alltid med oss. Det har aldrig varit något bekymmer förut att han bajsar inne. Vad ska jag göra? Vågar jag lämna honom ensam i hundgården med den andra hunden på eftermiddagen och kvällen?

Karina

SVAR **Du undrar om** du vågar lämna Bosse i hundgården med Hugo. Men är det hans mörkrädsla eller att du är rädd för att hundarna ska bråka som gör att du tvekar?

Det är enklast att få hundar rumsrena om de har regelbundna rutiner med promenader. Om jag förstår rätt går ni promenad på kvällen, annars är hundarna ofta i hundgård eller bundna i lina. När hundar lever på det sättet blir det lätt problem med rumsrenhet, då det blir otydligt vilka vanor man vill skapa och vad som är ute och inne. Det finns dessutom regler för hur man får hålla sina hundar, så jag tycker att du ska läsa föreskrifterna om hållande av hund och katt på Jordbruksverkets hemsida.

Jag tror att du behöver jobba med Bosses mörkrädsla genom att ni är ute tillsammans när det mörknar, helst en stund varje dag. Syssel-sätt honom med sådant han tycker om, gå promenad, ge honom godis och lek med honom. Han är i en ålder då hundar lätt kan bli lite osäkra, men om du gör detta regelbundet kommer hans mörkrädsla snart att bli mindre.✖

Kerstin Malm
Filosofie doktor
i hundars etologi

Korkade skämt och okunniga påhopp. **Ida Kjellin är trött på de plumpa kommentarer** som många köttätare fortfarande tar sig friheten att servera vegetarianen vid middagsbordet.

”Tycker du inte synd om morötterna då?”

Julen, en prövning för oss som inte uppskattar ett festbord fyllt med döda djur på faten, där ”det bara måste finnas skinka för annars blir det ingen jul”. Det här året var dock lättare än på länge. Tidningarna var späckade med tips om ”gröna julbord” och för en gångs skull var det inte det där eviga rödkålstillbehöret utan riktiga huvudrätter som omskrevs. Så det blir lättare. Att vara vegetarian. Men skämten, de verkar aldrig dö ut. Som vego har jag fått höra många ”roliga” skämt och klatschiga ”argument”. Säg den middag som inte blir riktigt upplivad när en köttätare spanar in ens tallrik och slänger ur sig ett ”Tycker du inte synd om morötterna då?”.

Foto: Martin Genberg

Ida Kjellin
Manusförfattare och skribent

Ha...ha. Tyvärr har jag hört den förut. Det finns på nätet ett roligt spel, defensiv allätarbingo, en bingobricka med de kommentarer som vegetarianer får höra oftast. Sätt kryss i rutan varje gång den defensive köttätaren gör följande:

- Predikar för dig hur mycket vegetarianer predikar.
- Frågar vad som skulle hända med alla kor som lever nu? Fejkar omsorg om korna.
- Drar det enormt skojiga skämtet att vegetarian är ett indianskt ord för dålig jägare.
- Berättar om en vegan någonstans, som de inte kände personligen, som drabbades av en mystisk sjukdom som måste berott på att hen inte åt kött.
- Frågar varför du bryr dig mer om djur än människor och drar en irrelevant historia om svältande barn någonstans.

Bingo, jag har hört dem alla!

Bäst var kanske den gången jag fick en utskällning för att jag inte brydde mig om en (hypotetisk) fattig trebarnsmamma. ”Så du säger till henne att hon inte ska kunna ge mat till sina barn?”

Nej, jag börjar ärligt talat tappa tålamodet med ogenomtänkta, defensiva köttätare. Nästa gång någon frågar om jag lider av proteinbrist vill jag skrika, var får du dina vitaminer ifrån då?!

”Nästa gång någon frågar om jag lider av proteinbrist vill jag skrika, var får du dina vitaminer ifrån då?!”

När man läser alla siffror om hur rekordmycket kött som äts trots att det är bland det värsta man kan göra mot klimatet, när så väl FN som vårt eget livsmedelsverk går ut med hur bra det vore om alla åt mer veganskt, när man ser bilder på fastkedjade grisar och kor, hönor som tillbringar hela sina liv i burar som skokartonger och läser om de utfiskade haven kan man verkligen undra: varför är det vi som inte äter djur som ständigt får försvara oss, förklara oss, ta emot korkade skämt och okunniga påhopp?

Så tillhör du släktet defensiva köttätare, för allas skull, läs på, tänk efter och dra aldrig mer ett synd-om-morötterna –skämt.

Inför förbundsstämman

Nominera kandidater till förbundsstyrelsen

Den **21–22:a maj** hålls Djurskyddet Sveriges förbundsstämma. Då ska stämman välja en ny förbundsstyrelse samt besluta huruvida man ska förändra sammansättningen av förbundsstyrelsen och inrätta ett expertråd med särskild kompetens inom djurskydds-området som komplement till förbunds-styrelsen.

Valberedningen eftersöker kandidater med god kännedom om föreningsteknik och erfarenhet av organisationsstyrning, ekonomi och arbetsgivarfrågor, samt personer med gedigen erfarenhet och expertis inom djurskyddsområdet (t ex veterinärer, etologer, zoologer/biologer, och djurskyddsinspektörer).

För att valberedningen ska kunna förbereda ett förslag i god tid önskar de nomineringar från lokalföreningarna eller Djurskyddet Sveriges direktmedlemmar **senast 25:e februari.**

Skicka nomineringar direkt till valberedningen: **valberedningen@djurskyddet.se**.

Skicka in motioner

Genom motioner ger ni lokalföreningar och enskilda medlemmar förslag på vad ni tycker att organisationen ska arbeta med. På stämman röstar man sedan om motionerna. Har du frågor om hur man skriver en motion, hör av dig till kansliet.

Motioner ska vara inskickade till **info@djurskyddet.se senast 1:a mars**.

Kontakta vår medlemsservice

Har du frågor om ditt medlemskap, vill beställa informationsmaterial eller meddela att du har ny adress?

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Telefontiderna är mån–tors 9–15, fre 9–14.

Du kan också mejla till **info@djurskyddet.se** eller faxa till **08-673 36 66**.

Brev skickas till
Djurskyddet Sverige
Virkesvägen 10
120 30 Stockholm

Bella Öberg
Ansvarig,
Medlemsservice

Stöd oss med ett swish!

Nu är det enkelt att bidra till vår verksamhet. Swisha en gåva till oss! Alla gåvor, stora som små, är viktiga.

Vårt Swish-nummer: 9001066

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress.

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag vill veta mer om hur jag kan stödja Djurskyddet Sverige. Skicka mig information om:

- ☐ Bli Djurvän (100 kr/mån)
- ☐ Ge en gåva
- ☐ Minnesgåva
- ☐ Högtidsgåva
- ☐ Ge bort medlemskap
- ☐ Testamentering
- ☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
  (Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)
- ☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
  (Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer (ÅÅMMDD): _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer:

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 20 Stockholm

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 54 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn
Telefon: 0735-08 71 07
djurskyddet@karlshamn.se

Djurskyddet Ronneby
djurskyddet.ronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)
Telefon: 0736-73 77 00
dalarna@djurskyddet.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamn
Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker
Telefon: 0703-02 80 06
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Norra Hälsingland (Bjuråker)
Telefon: 0702-12 94 14
mallan.dragsved@hotmail.com

Djurskyddet Skygga Katten Enånger
Telefon: 0709-21 95 00
l.trempenau@telia.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)
Telefon: 0708-77 64 70
info@djurskyddetnorrahalland.se

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad
Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varberg
Telefon: 0345-341 50
djurskyddetvarberg@hotmail.se

Halmstadortens Djurskyddsförening
Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)
Telefon: 0706-39 37 55
annica.moreskogh@telia.com

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö
Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar
Telefon: 0480-219 74
kalmar@djurskyddet.se

Djurskyddet Oskarshamn
Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik
Telefon: 0490 - 305 18
djurskyddetvastervik@gmail.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)
Telefon: 0470-203 41
info@djurskyddetkronoberg.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)
Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg
Telefon: 0705-47 00 68
helsingborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)
Telefon: 0702-46 80 42
kullabygden@djurskyddet.se

Djurskyddet Landskrona
Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Nordostskåne
Telefon: 0708-11 28 16
nordostskane@djurskyddet.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre
Telefon: 0761-40 49 00
angelholm-bjare@djurskyddet.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO
Telefon: 08-765 66 23

Djurvännernas förening i Stockholm
Telefon: 08-755 68 46
ordf@djurvannernastockholm.se

Djurskyddet Kattvärnet Haninge
Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Eskilstuna
Telefon: 0704-67 03 36
ordforande@djurskyddet-eskilstuna.se

Djurskyddet Mariefred
Telefon: 0707-77 19 54
susanne.queckfeldt@gmail.com

Djurskyddet Nyköping
Telefon: 0155-21 76 32
katthemmet@finntorpskatthem.se

Djurskyddet Strängnäs
Telefon: 0708-80 54 42
strangnas@djurskyddet.se

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad
Telefon: 0725-49 38 69
filipstad@djurskyddet.se

Djurskyddet Karlstad
Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn
Telefon: 0762-97 93 75 / 0762-97 95 37
info@djurskyddetkristinehamn.se

Djurskyddet Säffle-Åmål
saffle-amal@djurskyddet.se

Djurskyddet Sunne
Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)
Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
westrawermland@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå
Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)
Telefon: 090-14 21 11
info@djurskyddetvasterbotten.se

Djurskyddet Åsele Katthem Kurrlyan
Telefon: 0941-109 87
aselekurrlyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand
Telefon: 0611-128 17
m_elmroth@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall
Telefon: 0707-32 02 40
info@katthjalpen.com

Djurskyddet Sundsvall
Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)
Telefon: 0620-242 67 / 073-063 23 45
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik
Telefon: 0660-25 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Köping Kattvännerna
Telefon: 0221-289 12
koping@djurskyddet.se

Djurskyddet Västerås Huskatten
Telefon: 021-18 95 98
info@huskatten.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän
Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)
Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Skövde katthem
Telefon: 0737-03 70 31
skovdekatthem@hotmail.com

Djurskyddet Uddevalla
Telefon: 0522-51 17 08

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Örebro
Telefon: 070-623 83 38
goran915@telia.com

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping
Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby
Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Djurskyddet Linköping
Telefon: 013-501 65
djurskydd@linkopingsdjurskydd.se

Carl Dickfelt
Vice förbundsordförande
carl.dickfelt@djurskyddet.se

SISTA ORDET

Vi ska växa!

Alla väntar vi med spänning på att den nya djurskyddslagen ska klubbas under 2016. Det skulle ha varit klart för länge sedan men byråkrati och käbbel har stått i vägen för våra djurs välfärd. Det är enormt viktigt att Sverige tar sitt ansvar för alla våra djur, några exempel är:

- En strängare straffskala för personer som misshandlar/vansköter djur.
- Som konsument ska märkningen ”svenskt kött” vara en kvalitetsstämpel som visar att djuren har haft den bästa möjliga tillvaron.

Med en ny stark djurskyddslag kommer vi förhoppningsvis också kunna påverka övriga Europa där förhållanden för djuren i många fall är mycket sämre än i Sverige.

2016 är året som Djurskyddet Sverige, Sveriges äldsta djurskyddsorganisation, ska bli en modernare och effektivare organisation. Vi ska växa och synas överallt. Under Djurens dag den fjärde oktober förra året hade Djurskyddet Sverige en monter på Centralen i Stockholm, ett lite udda ställe att marknadsföra sig på men resultatet blev riktigt bra. Tillsammans med er ute i föreningarna hoppas jag att vi kan genomföra många bra aktiviteter under året där vi visar upp vår verksamhet och sprider vårt varumärke – alla ska veta vad det gröna D:et står för. Djurskydd har tyvärr kommit lite i skymundan med allt som har hänt under det gångna året, men det innebär inte att vårt jobb har minskat eller avstannat. Jag vet att det finns många hjältar som arbetar i det tysta för att våra djur ska få en bra tillvaro.

Avslutningsvis vill jag önska er alla en god fortsättning på 2016.

Tillsammans är vi starka – djuren behöver oss!

Det här är Djurskyddet Sverige

Djurskyddet Sverige är med sina nästan 12 000 medlemmar och 54 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 100 år för att hjälpa djuren.

Vår vision är ett samhälle där människor visar respekt och medkänsla för alla djur. Alla djur ska ha rätt att utföra sina naturliga beteenden och skyddas från lidande. När djur avlivas eller slaktas ska det ske på ett smärtfritt sätt.

Vi opinionsbildar och påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer samt är remissinstans åt departement och myndigheter.

Våra lokala föreningar arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

Internationellt arbetar vi genom Nordiska Djurskyddsrådet, Eurogroup for Animals och World Animal Protection.

Vårt arbete finansieras av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll. Läs mer på **djurskyddet.se**.

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

djurskyddet SVERIGE

90 KONTO SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

GENERALSEKRETERARE
Åsa Hagelstedt

MEDLEMSSERVICE
Bella Öberg

ORGANISATIONSSEKRETERARE & WEBBADMINISTRATÖR
Majk Michaelsdotter

SAKKUNNIG
Emma Brunberg

INFORMATÖR & INSAMLINGSANSVARIG
Sara Frick

EKONOMI
Irmeli Tarma

REDE
Helena Risinger

PRAKTIKANTER
Emma Leivonen, Martine Everett

FÖRBUNDSORDFÖRANDE
Linda Maria Vonstad

STYRELSELEDAMÖTER
Carl Dickfelt, Göran Gustavsson, Karina Burlin, Owe Sandström, Sven Stenson, Terese Askerstedt, Veronica Ekström.

NÄSTA NUMMER KOMMER 20 MAJ

Foto: iStockphoto

TEMA
Hur mår våra försöksdjur?

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Upptäck mer än bara naturliga ingredienser

NYHET

Hill's™

ideal balance™

Naturliga ingredienser i perfekt balans*

Färsk kyckling är ingrediens nr. 1

100 % BALANSERAD NÄRING GARANTERAS
ELLER PENGARNA TILLBAKA

LÄCKER SMAK
SOM HUNDAR OCH KATTER ÄLSKAR

*Naturliga ingredienser plus vitaminer, mineraler och aminosyror. Ingredienserna varierar mellan de olika Ideal Balance-produkterna.

™Varumärken som ägs av Hill's Pet Nutrition, Inc. ©2015

241851 SE

djurskyddet
SVERIGE

POSTTIDNING B
Djurskyddet Sverige
Virkesvägen 10
120 30 Stockholm

Beaglar används i djurförsök pga deras behändiga storlek och fredliga sinne. **Stöd djurfri forskning nu!**

VISSTE DU ATT NÄRMARE
EN MILJON DJUR
VARJE ÅR ANVÄNDS I DJURFÖRSÖK BARA HÄR I SVERIGE?

I vissa försök används djuren i flera år innan de slutligen avlivas – om de inte dött under försöket. Genom att stödja Forska Utan Djurförsök verkar du för djurfria forskningsmetoder som ersätter djurtester.

Tack för din gåva!

SKÄNK 100 KR NU! SMS:A **djurfri100** TILL **72980**

Forska Utan Djurförsök • Hammarby Fabriksväg 25, Stockholm • 08-749 03 40 • www.forskautandjurforsok.se • PlusGiro: 90 70 90-5

FORSKA UTAN DJURFÖRSÖK